П'ЯТНИЦЯ

ВЛАДА-РАДАМ!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 230 (2232)

10 грудня 1999 року

➤ 1901 р. Уперше присуджено Нобелівську премію

➤ 1948 р. Генеральна Асамблея ООН ухвалила Загальну декларацію прав людини. Тепер у цей день відзначається День прав людини.

➤ 1984 р. На Запорізькій АЕС дав струм перший енергоблок потужністю 1 млн. кВт.

➤ 1991 р. У Києві відкрито представництво ООН.

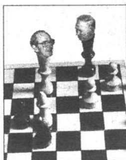
Спільні економічні проблеми й розв'язуються спільно

Учора завершилося 14-те пленарне засідання Генеральної асамблеї ПАЧЕС. Упродовж трьох днів парламентарії одинадцяти країн—членів ОЧЕС обговорювали питання розвитку торгівлі в Чорноморському регіоні, залучення й захисту інвестицій, діяльності комунальних служб і транспортних систем, а також проблеми освіти, культури й соціального захисту населення. Ухвалено відповідні рекомендації. Відбулася ротація посади голови ПАЧЕС — наступне півріччя головуватиме спікер Народних Зборів Албанії Скендер Гійнуші.

Під час роботи ГА ПАЧЕС відбулися зустрічі Голови Верховної Ради України Олександра Ткаченка з національними делегаціями, що брали участь у засіданнях.

— Сьогодні нам слід забути образи й приступити до чорнової роботи, — зазначив Олександр Ткаченко під час зустрічі з делегацією Болгарії, коментуючи післявиборну ситуацію в Україні. Розповідаючи про хід консультацій щодо кандидатури Прем'єр-міністра, Голова Верховної Ради назвав «серйозним недоліком» існуючу в нас систему: Президент практично одноосібно призначає уряд, узгоджуючи з парламентом лише кандидатуру прем'єра.

(Закінчення на 2-й стор.).

Цейтнот

6

Ця книжка навіть у хороших рекламних проспектах виглядає зовсім не так, як наяву. Можливо, річ тут в особливостях її об'єму — сам той об'єм кортить виміряти і з чимось зіставити. Ми довго думали, що поставити поруч для співмірності й переконливості. Купка однодоларових купюр такої товщини складе понад півтори тисячі баксів — де стільки візьмеш? Ми спробували навіть поставити поруч популярний 250-грамовий гранчак — він вмістився на два пальці нижчим за книгу. Зрештою, запросили оцю мишу: вона бачила багато всякої літератури, але ж не такої! Це перший в Україні Універсальний Словник-Енциклопедія нового типу (звідси й абревіатура УСЕ). Україна сьома в світі країна, яка реалізувала цей проект, випередивши навіть Росію. А найдивовижніше, що УСЕ зроблено без жодної копійки державних грошей. Ініціатор і керівник проекту — Олександра Коваль. Інтерв'ю з пані Олександрою читайте на 15-й сторінці.

День прав людини

На користь своїх громадян

10 грудня світ відзначає День проголошення Декларації прав людини, що була прийнята Генеральною Асамблеєю ООН цього дня 1948 року. Спираючись на правові норми Декларації, у 1996 році Верховна Рада України прийняла Конституцію України.

Реальне функціонування Конституції є нині важливою суспільно-політичною проблемою. Якщо загальноприйнятим у світі є ставлення до Конституції як до засобу обмеження державної влади, розподілу владних повноважень та захисту прав людини, то в Україні Основний Закон використовується здебільшого задля переконання Заходу в демократизмі державного устрою України.

(Закінчення на 12-й стор.).

Програма телебачення

8–9

Проекти

Ось приїде Президент...

І лише тоді Кабінет Міністрів має намір передати проект державного бюджету на 2000 рік до парламенту на друге читання. Який зв'язок між поверненням Президента України Леоніда Кучми із США та поданням проекту державного кошторису на наступний рік, залишається здогадуватися. Втім, під час прийняття проекту бюджету в першому читанні міністр фінансів Ігор Мітюков просив депутатів перенести термін подання документа на друге читання до 10 грудня. Хоча була попередня домовленість уряду з бюджетним комітетом Верховної Ради про те, що проект надійде до парламенту на друге читання не пізніш як 7 грудня.

(Закінчення на 3-й стор.).

Курінь

13

Подробиці

СБ і Генпрокуратура прийдуть у парламент

Служба безпеки України передала до Генеральної прокуратури матеріали про «корупційні дії» стосовно семи народних депутатів України.

Про це повідомив у середу на брифінгу в СБУ заступник начальника Головного управління з питань боротьби з корупцією та організованою злочинністю СБУ полковник Валерій Рацюк. Він нагадав, що для притягнення до кримінальної відповідальності народного депутата Генпрокуратура повинна просити дозвіл у Верховної Ради.

В. Рацюк також повідомив, що СБУ «відпрацьовує» матеріали про «корупційні дії» щодо ряду державних службовців першої і вищої категорій міністерств та відомств, посадових осіб Національного банку України. «Робота у боротьбі з корупцією не припиняється, проте через певні об'єктивні та суб'єктивні причини вона посувається не так швидко, як хотілось би», — заявив він.

Заступник голови СБУ, начальник Головного управління з питань боротьби з корупцією та організованою злочинністю генерал-лейтенант Олександр Косьяненко повідомив, що в поточному році по лінії боротьби з корупцією за ознаками посадових злочинів СБУ порушила 609 кримінальних справ і склала 855 адмінпротоколів.

Передплата-2000

Спробуй і виграй!

Триває передплата на газету «Голос України» на 2000 рік. Традиційно «ГУ» проводить серед своїх передплатників розіграш заохочувальних призів. Тим, хто зробив свій вибір і передплатив нашу газету щонайменше на 6 місяців, потрібно надіслати до редакції копію передплатної квитанції. На конверті обов'язково зробіть позначку «Передплата-2000». Розігруватимуться найрізноманітніші призи. І все це завдяки нашим спонсорам:

59. Луцькому ТзОВ «Сталкер ІТК» (директор Сергій Бортник) — персональний комп'ютер.

60. Волинська майстерня В. Ленартовича (директор — Валерій Ленартович) — кавові сервізи «Тет-а-тет».

61. Луцькому державному спиртогорілчаному комбінату (директор — Адам Ханзерук) — сувенірні горілчані набори.

62. Холдинговій компанії ЗАТ «Лінда Холдинг» (президент Людмила Іванець) — пральна машина, газова плита, товари повсякденного попиту.

Якщо ви одразу передплатите газету на весь рік, то жодна інфляція вас «не дістане». Цілий рік ви зможете отримувати газету за «старою» ціною і візьмете участь у другому розіграші заохочувальних призів, який відбудеться за підсумками передплати на друге півріччя 2000 року. Поспішіть зробити свій вибір на користь «Голосу України». Спробуйте своє щастя і в розіграші заохочувальних призів. Стежте за наступними номерами «ГУ», де буде продовжено список призів і наших спонсорів. Нехай вам щастить!

➤ У столичному Будинку кіно відкривається фестиваль «Дні «Мосфільму» в Києві».

➤ У Києві проходить міжнародна спеціалізована виставка «Харчування і життя. XXI ст.».

➤ На проведення україно-американських навчань ВМС «Сі-бриз-99», що тривають в Одесі, США виділило 250 тис. доларів.

P.S.

Наш передплатник не боїться інфляції

Спільні економічні проблеми й розв'язуються спільно

(Початок на 1-й стор.).

Під час зустрічі з делегатами Молдови йшлося про перспективи ратифікації двостороннього Договору про держкордон. Олександр Ткаченко повідомив гостям, що цей документ перебуває нині в Комітеті у закордонних справах та зв'язках з СНД, де його аналізують на відповідність Конституції України.

Адже згідно з нею питання будь-яких територіальних змін чи обмінів може бути ухвалене лише шляхом всенародного референдуму. Олександр Ткаченко пообіцяв, що найближчим часом Верховна Рада розгляне питання ратифікації вищезгаданого договору.

На зустрічі з югославськими парламентаріями Олександр Ткаченко дав схвальну оцінку підписанню російсько-білоруського союзного договору. «Не йдеться про посягання на суверенітет, а лише про створення єдиного економічного простору, — зазначив Голова ВР щодо перспектив інтеграції колишніх радянських республік. — Адже Європа не соромиться називати свої утворення Євросоюзом, Європарламентом. А у нас багато хто коли чує слово «союз», то його зразу дрижаки беруть». Розповідаючи про внутрішньополітичну ситуацію в країні, Олександр Ткаченко критично оцінив указ Президента про реформування колективних господарств: «Указ вийшов з поспіхом, не все до кінця продумано». На думку глави парламенту, цей документ стане предметом «серйозних дискусій».

Зустріч із парламентаріями Туреччини було присвячено проблематиці подальшого розвитку ПАЧЕС. Олександр Ткаченко зазначив, що час становлення організації минув, а тому слід від теорії та продукування рекомендацій переходити до конкретних кроків економічного співробітництва. Він висунув ідею створення консультативної групи між ПАЧЕС і ОЧЕС, яка допомогла розв'язувати правові, законодавчі та економічні питання.

За конкретизацію економічної співпраці у рамках ПАЧЕС висловився Олександр Ткаченко і під час зустрічі з делегацією Албанії на чолі зі спікером Народних Зборів Скендером Гійнуші, новим Головою Асамблеї. Оцінюючи діяльність ПАЧЕС за півріччя головування України, Олександр Ткаченко відзначив «позитивні зміни», підвищення міжнародного авторитету організації. Це, на його думку, засвідчила присутність на київському форумі представників НАТО, Ради Європи та інших міжнародних організацій.

«Нам дуже імпонує ваша позиція зміцнення україно-російських відносин та інтеграції наших держав, наскільки це можливо. В обох палатах російського парламенту високо цінують ці зусилля, — заявив на зустрічі з Олександром Ткаченком заступник голови Ради Федерації Росії, керівник російської делегації у ПАЧЕС Валерій Коков. — Щодо великого договору, то, очевидно, нині наші парламенти роблять не все можливе для повного його втілення». Валерій Коков зазначив, що нині на порядку денному парламентів обох держав —завершення роботи над угодами з Чорноморського флоту. Олександр Ткаченко висловив думку, що поділ ЧФ СРСР було хибним кроком. «Флот повинен бути єдиним», — сказав він.

Олександр Ткаченко: «Європа не соромиться називати свої утворення Євросоюзом, Європарламентом. А у нас багато хто, коли чує слово «союз», то його зразу дрижаки беруть».

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Ідею більшого прагматизму в діяльності ПАЧЕС висловив Олександр Ткаченко і під час зустрічі з делегацією Вірменії. На його думку, насамперед економічна доцільність має бути визначальним фактором під час інтеграції країни до інших європейських та світових структур. «Якщо на нас дивляться, як на повноцінних партнерів, — то це одне, але коли тільки як на ринок для свого експорту — то це вже зовсім інше», — зазначив він. Олександр Ткаченко висловився також за підвищення статусу ПАЧЕС. Було б доцільно, вважає він, щоб участь у її засіданнях брали не лише національні делегації, а й керівники парламентів країн—членів ПАЧЕС.

Керівник румунської делегації Александру Поповіч під час зустрічі відзначив гарну організацію київських засідань. Від імені румунських парламентаріїв він подякував Олександрові Ткаченку за його плідну роботу на посаді голови ПАЧЕС. Олександр Ткаченко наголосив на деяких внутрішніх питаннях організації. Зокрема, він запропонував розширити Бюро асамблеї, ввівши до його складу керівників усіх національних делегацій. Також, на його думку, доцільно запровадити кадрову ротацію в управлінських структурах ПАЧЕС — аби забезпечити пропорційне представництво кожної з країн—членів.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

«Проковтнули» 5 млрд

Заступник Голови Верховної Ради Віктор Медведчук підтримує президентський Указ «Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки» і висловлює жаль у зв'язку зі спробами перекрутити його.

Лідер СДПУ(о) вважає указ «абсолютно прозорим, глибоко продуманим і зваженим документом», повідомляє пресслужба партії.

«Треба мати неабияку мужність, щоб наважитися розрубати чи не найскладніший гордіїв вузол — надати громадянам України право брати землю у приватну власність». В. Медведчук вважає: цей документ спричинив «запеклий опір» не лише серед комуністів, соціалістів, а й декотрих з національдемократичного сектора.

В. Медведчук нагадав, що колективні господарства «проковтнули» в поточному році майже 5 млрд. грн. дотацій і при цьому виявилися банкрутами. Такі сільгосппідприємства безперечно «приречені», «ніхто не забороняє селянам, які отримали землю у приватну власність, об'єднати свої наділи і створити якесь кооперативне товариство».

Утім, В. Медведчук не заперечує того, що земельна реформа не позбавлена істотних суперечностей і труднощів, але висловив думку, що «земля в країні з ринковою економікою має бути товаром і належати тим, хто її обробляє».

Земля — всенародне багатство!

Заява депутатської фракції комуністів у Верховній Раді України з приводу указу Президента України про реформування колективних сільгосппідприємств

Президент України Л. Кучма 3 грудня 1999 року підписав Указ «Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки». Концепція і зміст цього документа свідчать, що пануючий режим не бачить реального виходу із ним же створеної глибокої і затяжної системної кризи у сільському господарстві, і негативні тенденції у цій галузі триватимуть до її остаточного розвалу.

Головним питанням указу є питання про землю. Ця проблема є корінною для нашої країни. Як відомо, одним із визначальних лозунгів соціалістичної революції були слова «Землю — селянам!». А одним із перших декретів Радянської влади був декрет про землю.

І ще зовсім недавно індустріально-аграрну Україну називали житницею не тільки Радянського Союзу, але і всієї Європи. Україна тоді входила у першу десятку найбільш розвинених країн і виробляла на душу населення сільськогосподарської продукції втричі більше, ніж у середньому в світі. Зокрема, з виробництва зерна на душу населення посідала третє місце, м'яса — четверте, молока — друге, цукру —перше. Наш експорт становив щорічно 10 млн. тонн зерна, 3 млн. тонн цукру, 1,5 млн. тонн м'яса, 3 млн. тонн молочної продукції, 1,5 млн. тонн олії.

Відомо, що ми маємо в агропромисловому комплексі сьогодні в результаті так званих радикальних ринкових реформ Кравчука — Кучми. Передусім обвальне падіння обсягів сільськогосподарської продукції, середньорічний темп скорочення яких за 1991 — 1999 роки становить 7,5 відсотка. Таким чином, Україна у цій сфері відкинута до рівня 1960 — 1961 років, а за багатьма конкретними показниками — до початку колективізації і навіть до рівня 1913 року. Різко погіршився фінансовий стан. Якщо в 1991 році збиткові господарства становили 1,1 відсотка від їх загальної кількості, то в 1998 році вже 92 відсотка господарств були зі збитками, загальна сума яких становила 4 млрд. гривень.

І замість того, щоб по-справжньому, по-державному розв'язувати проблеми агропромислового комплексу, Президент своїм указом в умовах фінансового банкрутства країни нав'язує швидкий переділ і розпродаж землі. При цьому грубо порушуються Конституція України щодо правової рівності форм власності, Закон про сільськогосподарське підприємство, низка інших законів, Земельний і Цивільний кодекси України.

Виходячи з цього, депутатська фракція комуністів ініціювала подання до Конституційного Суду щодо визнання цього указу неконституційним.

Звертає на себе увагу той факт, що указ підписано буквально на третій день після прийняття Л. Кучмою присяги і напередодні його візиту до США, за черговою подачкою Міжнародного валютного фонду. І відповідно до Меморандуму МВФ цей указ спрямований на ліквідацію протягом грудня 1999 — квітня 2000 року колективної і введення приватної власності на землю, перетворення її на товар, предмет застави, купівлі-продажу і перепродажу, широкої приватизації. А це значить, що земля може перейти у власність мафіозних структур, а також у ті чи іншій формі — іноземцям.

На наш погляд, розпуск колективних сільгосппідприємств, розподіл і продаж землі під виглядом «поглиблення реформ» і пошуку «ефективного власника» матимуть непередбачувані негативні наслідки. Передусім це призведе до знищення науково обгрунтованої системи землеробства і тваринницьких ферм, розвалу єдиних господарських комплексів, руйнації соціальної сфери села. Чергова аграрна авантюра спричинить різке скорочення кількості робочих місць, подальше зубожіння значної частини населення, його майнове розшарування. Врешті-решт це загрожує продовольчій безпеці держави, збереженню її незалежності.

Депутатська фракція комуністів у Верховній Раді України наполягає на припиненні надуманих і штучних експериментів виконавчої влади щодо власності на землю і зайнятися організацією виробництва на базі існуючих сільгосппідприємств. У свою чергу, активізований розвиток аграрного сектора надасть новий імпульс розвиткові харчової, легкої, переробної та інших галузей промисловості.

У рамках реальної державної підтримки сільськогосподарського виробництва вважаємо за необхідне здійснювати планування і прогнозування, визначення балансу потреб, експортних можливостей, створення умов для виробництва необхідної кількості й номенклатури продовольчої сировини, впровадження вагомого державного замовлення, ліквідацію диспаритету між цінами на сільськогосподарську продукцію і промислові товари та матеріали, насамперед техніку і пальне. Потрібно забезпечити цільове фінансування і пільгове кредитування сільського господарства, розвиток вітчизняного машинобудування, захист внутрішнього ринку від засилля імпортної продукції, заборону втручання державних органів у процес вибору форм власності господарювання і організаційної структури недержавних сільгосппідприємств.

Вважаємо, що в основі державної аграрної політики має бути селянин як власник і господар землі, засобів виробництва. Держава в особі Президента як гаранта дотримання Конституції повинна забезпечити захист селян від втрати землі, власності, роботи і засобів для існування, утвердити пріоритетність соціально-економічного розвитку села як важливої умови життєздатності і незалежності України.

Закликаємо Верховну Раду України дати належну оцінку антиконституційному, антинародному указу Президента.

Земля — багатство всенародне і неподільне. І наш обов'язок — не допустити її розбазарювання і втрати! Земля України, земля наших дідів і батьків повинна належати нам і нашим дітям та внукам.

Петро СИМОНЕНКО,
керівник фракції.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України

Верховна Рада України **постановляє:**

I. Внести зміни до таких законів України:

1. У статті 53 Закону України «Про пенсійне забезпечення» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 3, ст.10; 1995 р., № 43, ст.313):

1) частину першу після слів «(крім пенсій працівникам льотно-випробного складу авіації» доповнити словами «та особам льотних екіпажів повітряних суден цивільної авіації (пілотам, штурманам, бортінженерам, бортмеханікам, бортрадистам, льотчикам-наглядачам) і бортоператорам, які виконують спеціальні роботи в польотах)»;

2) частину другу доповнити словами «та особам льотних екіпажів повітряних суден цивільної авіації (пілотам, штурманам, бортінженерам, бортмеханікам, бортрадистам, льотчикам-наглядачам) і бортоператорам, які виконують спеціальні роботи в польотах»;

3) частину третю викласти в такій редакції:

«Працівникам льотно-випробного складу та особам льотних екіпажів повітряних суден цивільної авіації (пілотам, штурманам, бортінженерам, бортмеханікам, бортрадистам, льотчикам-наглядачам) і бортоператорам, які виконують спеціальні роботи в польотах, пенсії обчислюються з середньомісячного заробітку за роботу, що дає право на пенсію за вислугу років (частина перша статті 64 та статті 65, 66, 69), одержуваного перед її припиненням, і призначаються в розмірах, передбачених частинами першою — третьою, шостою статті 19 та статтею 21 цього Закону для пенсій за віком, і не можуть перевищувати 85 процентів заробітку для працівників льотно-випробного складу та 75 процентів заробітку для осіб льотних екіпажів повітряних суден цивільної авіації (пілотів, штурманів, бортінженерів, бортмеханіків, бортрадистів, льотчиків-наглядачів) і бортоператорів, які виконують спеціальні роботи в польотах. При цьому розмір пенсій для осіб льотних екіпажів повітряних суден цивільної авіації (пілотів, штурманів, бортінженерів, бортмеханіків, бортрадистів, льотчиків-наглядачів) і бортоператорів, які виконують спеціальні роботи в польотах, не може перевищувати дві з половиною величини середньої заробітної плати працівників, зайнятих в галузях економіки України, за календарний рік, що передує місяцю, з якого призначається пенсія».

2. У Законі України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 37, ст.237; 1998 р., № 11-12, ст.49, № 25, ст.147, № 42, ст.257, № 49, ст.303; 1999 р., № 5-6, ст.39, № 25, ст.211, №38, ст.349):

1) пункт 1 статті 2 доповнити абзацом такого змісту:

«Для платників збору, визначених пунктами 1 і 2 статті 1 цього Закону, які використовують працю найманих працівників з числа осіб льотних екіпажів повітряних суден цивільної авіації (пілотів, штурманів, бортінженерів, бортмеханіків, бортрадистів, льотчиків-наглядачів) і бортоператорів, які виконують спеціальні роботи в польотах, об'єктом оподаткування є також фактичні витрати на виплату і доставку пенсій, призначених відповідно до статті 53 Закону України «Про пенсійне забезпечення», в частині, що перевищує розміри пенсій за вислугу років, обчислені відповідно до частини першої статті 53 Закону України «Про пенсійне забезпечення», з урахуванням суми коштів платникам збору, визначеним пунктом 4 статті 1 цього Закону»;

2) у статті 4:

абзац перший пункту 1 замінити трьома абзацами такого змісту:

«1) для платників збору, визначених пунктами 1 та 2 статті 1 цього Закону:

32 відсотки від об'єкта оподаткування, визначеного абзацами першим і другим пункту 1 статті 2 цього Закону;

100 відсотків від об'єкта оподаткування, визначеного абзацом третім пункту 1 статті 2 цього Закону»;

у зв'язку з цим абзаци другий і третій вважати відповідно абзацами четвертим і п'ятим;

доповнити пункт 4 абзацами такого змісту:

«Для платників збору, визначених пунктом 4 статті 1 цього Закону з числа осіб льотних екіпажів повітряних суден цивільної авіації (пілотів, штурманів, бортінженерів, бортмеханіків, бортрадистів, льотчиків-наглядачів) і бортоператорів, які виконують спеціальні роботи в польотах:

1 відсоток від об'єкта оподаткування, визначеного пунктом 3 статті 2 цього Закону, якщо сукупний оподатковуваний доход становить менше 150 гривень;

2 відсотки від об'єкта оподаткування, визначеного пунктом 3 статті 2 цього Закону, якщо сукупний оподатковуваний доход становить від 150 до 250 гривень;

3 відсотки від об'єкта оподаткування, визначеного пунктом 3 статті 2 цього Закону, якщо сукупний оподатковуваний доход становить від 250 до 350 гривень;

4 відсотки від об'єкта оподаткування, визначеного пунктом 3 статті 2 цього Закону, якщо сукупний оподатковуваний доход становить від 350 до 500 гривень;

5 відсотків від об'єкта оподаткування, визначеного пунктом 3 статті 2 цього Закону, якщо сукупний оподатковуваний доход перевищує 500 гривень».

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Встановити, що дія статті 53 Закону України «Про пенсійне забезпечення» поширюється на працівників з числа осіб льотних екіпажів повітряних суден цивільної авіації (пілотів, штурманів, бортінженерів, бортмеханіків, бортрадистів, льотчиків-наглядачів і бортоператорів, які виконували спеціальні роботи в польотах, які вийшли на пенсію до набрання чинності цим Законом.

3. Кабінету Міністрів України забезпечити прийняття нормативно-правових актів, що випливають із цього Закону.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
17 листопада 1999 року.
№ 1222-XIV.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України «Про ставки акцизного збору та ввізного мита на тютюнові вироби»

Верховна Рада України **постановляє:**

I. Викласти Закон України «Про ставки акцизного збору та ввізного мита на тютюнові вироби» (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., №8, ст.32; 1999 р., №4, ст.34) в такій редакції:

«ЗАКОН УКРАЇНИ «Про ставки акцизного збору та ввізного мита на тютюнові вироби»

Стаття 1. Встановити ставки акцизного збору та ввізного мита на тютюнові вироби:

Код тютюнових виробів за Гармонізованою системою опису та кодування товарів	Опис товару згідно з Гармонізованою системою опису та кодування товарів	Ставки акцизного збору у твердих сумах з одиниці реалізованого товару	Ставки специфічного ввізного мита	
			пільгові	повні
2402 10 000	Сигари (в тому числі сигари з обрізаними кінцями), сигарили (сигари тонкі), інші	20 гривень за 100 шт.	5 євро за 100 шт.	10 євро за 100 шт.
2402 20 000	Сигарети з тютюну (цигарки)	10 гривень за 1000 шт.	3 євро за 1000 шт.	5 євро за 1000 шт.
2403 10 000	Тютюн для паління (в тому числі із замінниками або без замінників тютюну у будь-якій пропорції)	10 гривень за 1 кг	2,5 євро за 1 кг	5 євро за 1 кг
2403 99 100	Тютюн для жування Тютюн для нюхання	10 гривень за 1 кг	2,5 євро за 1 кг	5 євро за 1 кг
2401	Тютюнова сировина Тютюнові відходи	0	1 євро за 100 кг	2 євро за 100 кг
2403 (крім 2403 99 100 2403 10 000)	Інший промислово виготовлений тютюн і промислові замінники тютюну	0	2,5 євро за 1 кг	5 євро за 1 кг

Стаття 2. Тимчасово до 1 липня 2000 року встановити ставку акцизного збору на сигарети без фільтра, виготовлені на українських підприємствах, у розмірі 7 гривень за 1000 штук.

Стаття 3. Ставки акцизного збору на тютюнові вироби підлягають індексації в порядку, визначеному законами України».

II. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
19 листопада 1999 року.
№1246-XIV.

У номер

Підтримка можлива, але за умов...

Кандидат на посаду прем'єра В. Пустовойтенко продовжив серію зустрічей та консультацій з парламентськими фракціями і групами, де вже достатньо чітко окреслено коло питань, відповіді на які визначатимуть позицію парламентаріїв під час голосування по кандидатурі В. Пустовойтенка.

В ході зустрічі члени фракції НРУ (Костенка) прагнули з'ясувати позицію кандидата щодо механізму, який забезпечив би ефективну співпрацю уряду та Верховної Ради; якими будуть наступні кроки уряду у сфері економічної політики, зокрема щодо підтримки вітчизняного товаровиробника; чого можна чекати у проведенні кадрової політики, насамперед — впровадження адміністративної реформи. Порушувалося й питання взаємин центру та регіонів. У своєму виступі Олександр Слободян, зокрема, вказав на ряд хибних дій та неконструктивних заходів уряду, зажадав чіткого визначення щодо промислової політики нового уряду. Як підсумок фракція заявила про свою готовність увійти до владних структур, але за визначальної умови: створення демократичної більшості у парламенті, яка взяла б на себе формування уряду та інших владних структур.

***

Зміст і тональність розмови у групі «Відродження регіонів» в основному визначало те, що до її складу входять переважно депутати-мажоритарники. Звідси — державницький підхід до з'ясування низки питань. Зокрема, що буде покладено в основу програми нового уряду, відтак — яким буде завтра України. В. Пустовойтенко як пріоритетні напрями діяльності назвав розвиток вітчизняної енергетики, порятунок і розвиток аграрного сектора економіки, посилення уваги до економічного зміцнення регіонів за рахунок надання їм більшої самостійності. Серед можливих наступних заходів названо також відмову від практики бартерних угод та взаємозаліків. На зауваження про перекоси та хибні заходи у проведенні приватизації В. Пустовойтенко пообіцяв, що надалі передача державної власності здійснюватиметься на конкурсній основі. Він висловив готовність до консультацій з приводу добору кадрів на керівні урядові посади.

Вочевидь, така перспектива задовольнила членів групи. Вони дали зрозуміти, що готові підтримати кандидатуру В. Пустовойтенка.

***

По закінченні зустрічі в. о. Прем'єр-міністра з фракцією «Громада» один з її лідерів Олександр Єльяшкевич заявив, що «Громада» готова прийняти позитивне рішення по кандидатурі В. Пустовойтенка за умови виконання ним низки принципових вимог фракції.

За словами депутата, фракція, зокрема, домагається розв'язання суперечок між владою і опозицією в цивілізованих рамках, наполягає на відновленні трансляції сесійних засідань ВР, об'єктивному висвітленні в ЗМІ вимог опозиційних сил тощо.

Пізніше член фракції Михайло Павловський додав, що «Громада» вимагатиме від уряду підтримки низки законопроектів, у тому числі про концепцію банківської системи, про основи функціонування оптового ринку електроенергії... Разом з тим О. Єльяшкевич зауважив, що «вся відповідальність за формування виконавчої влади і виконання нею своїх зобов'язань лежить на недемократично обраному Президентові».

Ось прийде Президент...

(Початок на 1-й стор.).

Ще раніше називалася дата 3 грудня. Але, як бачимо, термін зміщується. І головне, мабуть, у тому, що, за словами Валерія Пустовойтенка, уряд не може врахувати більшості пропозицій бюджетного комітету зі збільшення доходної частини бюджету. На думку В. Пустовойтенка, пропозиції не підкріплено реальними джерелами надходжень. Керівництво Кабміну заявляло також про необхідність прийняття відповідних законів до остаточного затвердження бюджету. Коментуючи ситуацію, голова Комітету з питань бюджету Юлія Тимошенко ще на початку грудня назвала два варіанти дій парламенту: скласти бюджет на 2000 рік на основі видатків нинішнього року або форсувати прийняття його на основі пропозицій бюджетного комітету. Юлія Володимирівна висловилася про те, що комітет готовий ініціювати зміну регламенту прийняття бюджету, щоб документ готували у Верховній Раді на друге й третє читання. Бюджетний комітет, за її словами, домагатиметься ухвалення головного фінансового документа країни в конституційний термін.

А Міздоров'я попереджало!..

Сенсація

Кінга убила мафія

Суд у США ухвалив, що борець за громадянські права Мартін Лютер Кінг загинув унаслідок змови. Раніше вважали: його застрелив убивця-одинак Джеймс Ерл Рей. Останній, однак, запевняв у своїй невинності. І ось через 31 рік після вбивства сім'я Кінга подала позов на бізнесмена Лойда Джоерса, котрий несподівано зізнався, що особисто найняв кілера на прохання мафії.

Напередодні

Шах без мату

У Єревані відбувся черговий з'їзд добровольчого союзу ветеранів карабаської війни «Єркрапа». Нині цю організацію вважають однією з найвпливовіших і авторитетніших громадсько-політичних сил республіки.

Під час з'їзду стало очевидним те, що гострі протиріччя між президентом Робертом Кочаряном та його опонентами після трагедії у вірменському парламенті досягли найвищої точки і вже навіть не приховуються. Член правління «Єркрапа», міністр з координації діяльності виробничих інфраструктур Ваган Ширханян заявив, що «обстановка, яка складається у країні, передбачає необхідність проведення нових президентських виборів». Інший член правління ветеранського союзу, мер Єревана Альберт Базеян заявив, що «існує об'єктивне незадоволення президентом республіки».

Окрім того, союз «Єркрапа», що спирається у політиці на Республіканську партію і провідний парламентський блок «Єдність», а також на військове керівництво країни, незадоволений відставками, які вже відбулися, і намагається встановити тотальний контроль за виконавчою владою.

Реакція була негайною. Прес-секретар президента республіки Ваге Габріелян заявив, що «нормально, коли під час з'їзду різних організацій лунають різноманітні думки, але важливо знати, наскільки вони відповідають думкам більшості членів організацій».

Цілком зрозуміло: Вірменія — на порозі нових серйозних подій у громадсько-політичному житті. Здається, основне завдання всіх відповідальних сил полягає навіть уже не в тому, щоб уникнути потрясінь, а в тому, щоб спробувати мінімізувати їхні цілком очевидні наслідки.

Армен ХАНБАБЯН.

Єреван.

Мер Москви Юрій Лужков вважає: підписання договору між Росією та Білоруссю стало кроком до створення єдиної держави.

Отож, вочевидь росіянам слід чекати, що такі картини білоруського життя незабаром будуть звичні й у РФ. Тим більше, що врожай зернових у Росії нинішнього року не надто добрий. На двох навряд чи вистачить.

Фото АП.

Дослівно

«Ми будемо, вибачте, останніми ідіотами і дурнями, якщо не скористаємося цією можливістю... знову повернутися зі становища Бельгії, в якому ми нині перебуваємо, у становище нормальної, великої держави».

Олександр ПОЧИНОК, міністр РФ з податків та зборів.

Паралелі

Шведи закрили перший атомний реактор

У Швеції на АЕС «Барсебек», що на березі протоки Ересунн, закрито один із двох атомних реакторів. Це означає початок поступової відмови від атомної енергії, за яку населення висловилося на референдумі ще 1980 року.

Сьогодні Швеція — один із лідерів у використанні атомних електростанцій. У країні працюють 12 реакторів, які забезпечують 51% усієї споживаної енергії. АЕС вважають достатньо надійними, однак і без ускладнень не буває. Деякі станції, у тому числі й «Барсебек», не один раз зупиняли через технічні неполадки.

Однак промислові кола довгий час були проти закриття АЕС, посилаючись на те, що додаткових ресурсів для гідростанцій уже нема, а будувати теплові і газові нерозумно, бо вони забруднюють атмосферу.

Проте перший реактор під назвою «Софія» закрито. Його охолоджують до 50—60 градусів за Цельсієм і законсервують. Другий реактор «Барсебека» зупинять 2001 року. Уряд асигнував величезну суму — 5,7 мільярда шведських крон (приблизно 700 мільйонів доларів) на оплату всіх робіт, пов'язаних із закриттям та утилізацією реактора.

Коли змін у програмі не станеться, то до 2010 року Швеція має цілком відмовитися від усіх своїх АЕС. Зрозуміло, постає питання: а де саме країна візьме необхідну їй енергію?

Поперва влада збирається розв'язувати проблему за рахунок максимальної економії енергії. А в перспективному плані йдеться про альтернативні джерела. У Швеції вже активно впроваджують вітрові електростанції, ширше застосовують біоресурси.

Не виключено, що природний газ багато в чому замінить атом. Нині у деяких країнах провадяться роботи з удосконалення газотурбінних станцій.

Співробітники атомної станції опублікували в газетах таке оголошення: «Наша дорога «Софія Барсебек», народжена 15.05.75, тихо відійшла назавжди після тривалої політичної боротьби». Звісно, закриття атомних станцій — це удар для всіх, хто працює на підприємствах атомної енергетики. Але поетапний план відмови від АЕС розтягнуто на 10 років. Співробітники матимуть час потурбуватися про свою долю.

Марат ЗУБКО.

Гельсінкі.

Перестановка

Судний день переноситься

У Грузії тривають кадрові та організаційні перестановки.

Насамперед новий парламент Грузії затвердив 16 постійних комітетів і комісію з боротьби з корупцією. Слідом за цим було створено нове міністерство. У міністерство доходів об'єдналися митний і податковий департаменти. Керувати новим міністерством призначено 30-річного члена Союзу громадян Грузії — парламентарія Гію Барамідзе.

Триває активна робота правоохоронних органів, що її опозиція вже охрестила переслідуванням опонентів. Так, у ніч на 1 грудня в Мартвільському районі Грузії затримано екс-парламентарія Давида Інджия. Його підозрюють в організації масових заворушень у цьому районі під час виборів до парламенту Грузії. Саме його прибічники захопили тоді будинок окружної виборчої комісії і знищили бюлетені. За такі дії передбачено покарання терміном на 15 років.

Особливий інтерес до цієї справи виник ще й тому, що разом із Давидом Інджия під слідством перебуває його брат — колишній міністр зв'язку Грузії Фрідон Інджия.

Свого часу Фрідона Інджия було відпущено під підписку про невиїзд. Він терміново вступив до Лейбористської партії Грузії і також намагався пройти до парламенту Грузії за виборчим списком цієї партії. Після того, як лейбористи не змогли подолати 7-відсотковий бар'єр, а спроба опротестувати дані Центрвиборчкому у Верховному суді Грузії не вдалася, колишній міністр зв'язку порушив свої зобов'язання перед прокуратурою країни і виїхав до Страсбурга. За версією Лейбористської партії, для того, щоб подати скаргу на дії грузинської влади і Центральної виборчої комісії до Європейського суду з прав людини. Слідство сьогодні веде спільна група Генеральної прокуратури, МВС і Міністерства безпеки Грузії. Передбачають, що на найближчому засіданні парламенту Грузії опозиція спробує поставити на обговорення питання щодо братів Інджия.

Тамаз ЛОМСАДЗЕ.

Тбілісі.

Офіційно

На Святу Землю їдуть не тільки молитися

Ізраїль стає дедалі привабливішим для нелегальних працівників. Нині, за даними агентства ІТАР-ТАКС, на Святій Землі незаконно перебуває близько 200 тисяч іноземців, серед яких — 20—30 тисяч українців.

З огляду на це Міністерство внутрішніх справ, яке очолює наш колишній співвітчизник Натан Щаранський, вирішило прикрити лазівки для таких «відвідувачів» ізраїльського ринку праці. Зокрема, МВС визначить перелік туристичних фірм, які працюють на ринку країн СНД. І тільки за путівкою такої «благонадійної» фірми буде шанс побачити Ізраїль. Решту мандрівників не пустять далі аеропорту.

Уже було декілька випадків, коли цілі групи українських та російських туристів з правильно оформленими документами відправляли на кордоні назад тільки тому, що вони мали вигляд потенційних нелегальних робітників. Ви запитаєте, який саме вигляд має бути в потенційних нелегалів? Це секрет фірми. МВС Ізраїлю навіть організувало спецкурси для підготовки експертів з визначення таких «псевдотуристів».

Водночас Тель-Авів піде на певні послаблення візового режиму. Наприклад, нещодавно почало діяти правило: дозвіл на в'їзд у країну видавати лише тим громадянам країн СНД, які вже побували в Західній Європі або США і не залишилися там. Тепер ці обмеження знято —приїздіть на здоров'я! Тільки відпочивати, а не працювати.

Роздуми на вільну тему

А смарагди на пошті поцупили

Кажуть, це сталося насправді і про історію, про яку йтиметься далі, писала навіть газета «Правда». Але, можливо, то тільки анекдот, який, проте, дуже актуальний напередодні Нового року і Різдва.

Одного разу любляча донька захотіла привітати телеграмою маму. Телеграма була такою: «Дорогая мамочка тчк Поздравляю тебя с Новым годом тчк». Але до того часу жваві співробітники телеграфу вже почали відзначати свято. І врешті-решт мамуся отримала телеграму такого змісту: «Дорогая хамочка тчк Поздравляю тебя с Новым гадом тчк»...

Безсумнівно, у наш час ця історія не повторилася б. І не тому, що працівники телеграфу більше не відзначають Новий рік авансом. Просто в нашій країні все менше дочок, які бажають привітати своїх батьків телеграмою чи листівкою. Навіщо писати, якщо можна набрати номер телефону, а за наявності в батьків комп'ютера взагалі відправити лист електронною поштою?..

Економія часу справді відчутна. Проте у Франції, Бельгії, Німеччині, де з будь-якого вуличного автомату можна зателефонувати на край світу, саме із Різдвяними та Новорічними святами прийнято вітати листівкою. І не тільки родичів та коханих, а й сусідів, колег по роботі, просто знайомих... Причому листівки слід заповнювати від руки, і бажано, щоб «найкращі побажання» були написані не під копіювальний папір, а стали плодом фантазії та винахідливості. Інакше колеги, прочитавши банальне «Вітаю з Новим роком, бажаю щастя в особистому житті», просто образяться. До того ж жоден одержувач листівки ніколи не викине їх у смітник одразу після прочитання. Усі листівки виставляють на видному місці, де вони експонуватимуться ще близько місяця.

В ці дні все йде перевертом. Продавці листівок радіють, поштовики втрачають свідомість. Протягом одного місяця кількість кореспонденції збільшується у 10, а то й у 50 разів. Наприклад, пересічний кореєць напередодні Різдва і місячного Нового року відсилає 30—40 листівок. А якщо врахувати, що в країні мешкає 46 мільйонів, 60 відсотків з яких уміють писати, можна уявити, який вантаж звалюється на плечі листоноші... І так по всьому світу.

До речі, не слід забувати, що навіть ті, хто навчився виводити тільки каракулі, ретельно працюють за письмовим столом, складаючи списочок подарунків, полегшуючи роботу Санта Клаусам, Святим Миколаям, Перам Нуелям та іншим їхнім «колегам». Що вони прохають — це вже інша тема. Розповідають, у Сполучених Штатах одна поштарка помітила, що конверт розірвано. З простої цікавості вона прочитала листа, адресованого Санта Клаусу. Хлопчик, очевидно, із дуже бідної сім'ї, прохав надіслати йому та сестричкам зовсім не іграшки, а теплий одяг, їжі побільше, ліків. І на завершення — смарагдове кольє для мами. Звичайно ж, вражена поштарка розповіла про все колегам, зателефонувала всім знайомим — і спільними зусиллями вони зібрали величезну посилку зі зворотною адресою: «Від Санта Клауса».

За кілька днів від хлопчика знову прийшов лист. Тому самому Санта Клаусу: «Дякую тобі, Санта Клаус. Одяг, харчі та ліки ми одержали. А смарагдове кольє, напевно, на пошті поцупили...» Ну як після цього не втратити свідомість?!

Наталя ФІЛІПЧУК.

Буває

Роздяглася...

Іноді, щоб злякати противника, достатньо просто роздягнутися. Саме так вчинила жителька Кенії, коли четверо поліцейських намагалися заарештувати її за те, що вона підпільно... гнала самогон. Побачивши, як огрядна кенійка стягує з себе весь одяг, відважні стражі порядку чимдуж дременули.

Річ у тому, що згідно з місцевими звичаями чоловіка, котрий побачив заміжню жінку, яка роздягається, обов'язково буде піддано нечесній та принизливій церемонії «очищення від скверни». Вочевидь, покарання вищого начальства видалося поліцейським менш страшним.

...І роздягли

Замбійський міністр закордонних справ Келлі Валубіта відчув себе не зовсім комфортно, коли дізнався, що авіакомпанія «Брітіш ейруейз» загубила його багаж. Сталося це ще влітку, під час візиту міністра до Алжиру на африканський саміт. Та, мабуть, те, що трапилося, надто вже образило міністра, оскільки він вирішив подати на авіакомпанію до суду.

Подумати тільки! Протягом 10 днів Валубіта, який вважається у своїй країні «найкраще і найmoднiше одягненим» чиновником, змушений був носити один костюм. Міністр упевнений, що він мав «пошарпаний» вигляд і це «знизило його статус» в очах тих, хто зібрався на саміті. Як вважає Валубіта, 15 тисяч доларів — цілком прийнятна ціна за завдану йому моральну шкоду.

«Брітіш ейруейз» поки що не зробила жодних коментарів щодо цього питання.

Весілля

Бельгійці закохалися у наречену принца

Протягом усього тижня Бельгія продовжувала переживати подію, що сталася в суботу. Весілля кронпринца Філіппа з баронесою Матільдою д'Удекем д'Акоз залишило байдужими хіба що людей, яких дратує будь-яка згадка про світське товариство і монархію. А таких, як показало соціологічне опитування, проведене напередодні вінчання коронованих осіб, тільки 15 відсотків.

Наречений вочевидь програвав своїй чарівній нареченій. На церемонії він мав вигляд дещо незграбний. Можливо, давалося взнаки хвилювання. Адже не треба забувати: принци — теж люди.

Фото АП.

На будь-якому весіллі увага допитливих зазвичай зосереджена на нареченій. Треба сказати, негарних наречених не буває. Однак Матільда красива не лише у весільним вбранні, і це — предмет особливої гордості бельгійців. Зовні вона чимось нагадує молодшу дочку князя Монако принцесу Стефані.

Щодо її вбрання, то воно було вишукано скромне і цілком відповідало стереотипному уявленню про сукню справжньої принцеси. Шлейф сукні від Армані завдовжки 5 метрів підтримували десять дівчаток у яскраво-червоних оксамитових сукнях. А коли настав вечір і дівчатка пішли спати, їх замінили два кремезні молодці у військовій формі. На голові Матільди виблискувала діадема, ну а фата була просто витвір мистецтва, до речі, ручної роботи найзнаменитіших бельгійських мереженниць.

Наречений вочевидь програвав своїй чарівній нареченій. На церемонії він мав вигляд дещо незграбний. Можливо, давалося взнаки хвилювання. Адже не треба забувати: принци — теж люди.

Відомо, що в Бельгії співіснує (причому не завжди безконфліктно) франкомовне та фламандське населення. Мабуть, для того, щоб весілля стало приємною подією для всіх бельгійців, наречений звертався до нареченої з обіцянками про щасливе життя французькою, а Матільда зворушливо відповідала йому по-фламандському. Ви гадаєте, вона просто вивчила кілька фраз невідомою їй мовою? Нічого такого. Насправді, це її рідна мова, адже по батькові Матільда — фламандка. Однак народилася і зросла на франкомовному півдні, а після закінчення університету жила й працювала у двомовному Брюсселі. Під час згаданого вище опитування у бельгійців поцікавилися: кого ви бачите в майбутній принцесі Матільді: фламандку, франкофонку чи зразкову бельгійку? І понад 70 відсотків відповіли, що вважають її «зразковою бельгійкою». Схоже, вони не помиляються...

Напередодні весілля в Брюсселі — та що там у Брюсселі, у усій Європі! — спалахнув справжній капелюшний бум. Адже за традицією, жіноча половина європейської аристократії має бути на таких подіях винятково в капелюхах. Тому, в яких капелюхах і хто був присутній на церемонії, було присвячено значну частину ефіру бельгійського телебачення. Всю церемонію транслювали в прямому ефірі — і побачити її можна було не лише вдома, а й на центральних площах, де було встановлено величезні телеекрани. На вулицях, якими прямував весільний кортеж, зібралася величезна кількість людей, які палко вітали наречених. Цікаво, що буквально наступного дня фотографії й листівки весільної церемонії заполонили вітрини всіх бельгійських магазинів. І попит на них можна зрівняти хіба що з попитом на різдвяні прикраси. Та особливо зловживають портретами нареченої магазини сувенірів, у яких продають брюссельські мережива. Ви здогадуєтеся, чому.

І наостанок. У численних телевізійних коментарях і газетних статтях безупинно проводять паралелі між принцесою Матільдою та принцесою Діаною. Мабуть, Європа ще довго не зможе оговтатися від втрати своєї улюблениці й довго шукатиме серед новоявлених принцес ще одну Діану.

Яна СТАДІЛЬНА.

Брюссель.

Хроніка. Факти. Події

➤ *Кишинів*

Уряду нема. І не буде?

Друга спроба сформувати новий уряд закінчилася провалом. Чергового кандидата на посаду прем'єра — лідера комуністів Володимира Вороніна — парламентська більшість не підтримала.

Тепер у президента є два шляхи: запропонувати третю кандидатуру або розпустити парламент. Парламентська опозиція — Альянс за демократію й реформи — висловлюється за проведення дострокових парламентських виборів за прискореною програмою — протягом півтора місяця. Чи піде на це президент, за яким нині не стоїть жодна політична партія, не відомо. Рух «За демократію і процвітаючу Молдову», який очолює глава парламенту і який вважався колись пропрезидентським, оголосив про опозицію главі держави, оскільки той зажадав для себе додаткових повноважень і взагалі зазіхає на головну роль законодавчого органу.

Але нинішня ситуація у Молдові «працює» саме на Лучинські: виконавчу владу не сформовано, парламент, що не має більшості, паралізований, біля керма — лише президент, який за конституцією має відігравати роль «англійської королеви». До того ж глава «Газпрому» Рем В'яхірєв попередив Кишинів, що припиняє подачу газу. Республіка вже не сплачує навіть поточних рахунків за газ: у листопаді з 10 мільйонів доларів дала всього 2. І розв'язувати ці проблеми нікому. Адже уряду нема.

➤ *Белград*

Аеропорт узято

Югославські війська закрили аеропорт у столиці Чорногорії. Всі польоти відмінили, електрику відключено. Аеропорт патрулюють загони місцевої міліції. Минулого тижня уряд Чорногорії заявив, що бере аеропорт під свій контроль.

➤ *Ісламабад*

Бракує доказів

Суд відклав винесення звинувачення скинутому прем'єр-міністрові Пакистану Навазу Шарифу через брак доказів. Нагадаймо, що організатор державного перевороту Первез Мушарраф звинуватив Шарифа в замахові на його життя. Нібито 12 жовтня перм'єр заборонив посадку в аеропорту Карачі літака, на якому перебував відправлений ним у відставку з посади начальника генштабу Мушарраф. У разі визнання провини Шарифа йому загрожує смертний вирок.

➤ *Мінськ*

Шарецький назвав договір «незаконним»

У столиці Білорусі відбулася акція протесту проти підписання союзного договору з Росією. Майже тридцять представників опозиції перекрили на десять хвилин центральний проспект міста. Колишній глава парламенту Білорусі Семен Шарецький, який нині мешкає в Литві, заявив, що договір — «антиконституційний і незаконний».

➤ *Франкфурт-на-Майні*

Під час Різдва навіть ялинки співають

Цей німецько-американський хор існує вже 26 років, але виступає він лишень кілька тижнів на рік. У різдвяні дні співаки шикуються в трикутник. І в результаті виходить семиметрова жива ялинка. До речі, сам хор так і називається — «Різдвяна ялинка».

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних інформагентств.

Фото АП.

Коментар

Цейтнот

Цими днями в ході численних переговорів вирішується, якою буде вже навіть не стратегія, а тактика погашення зовнішнього боргу у 2000 році. А з настанням «пікової» дати тактичні заняття все більше нагадуватимуть бойові дії з реальними втратами.

На початку тижня у Києві чекають директора-розпорядника МВФ Мішеля Камдессю. Вірніше, чекають від нього позивного сигналу, що Україна може розраховувати на продовження фінансування за програмою EFF, адже днями у Києві побував директор-розпорядник ІІ європейського департаменту МВФ Джон Одлінг-Смі і всі його висновки були жорсткі. Найголовніший із них полягає в тому, що, на його думку, у нашій країні розвиткові економіки чинять спротив добре організовані групи економічних інтересів. А відхилення економічних показників EFF це всього лише логічний наслідок дій цих угруповань. Тому й не хоче МВФ виділяти черговий кредит, що має сумнів у його правильному використанні, а крім того, фінансова ін'єкція означала б фактичну підтримку цих угруповань. Тому МВФ хоче бачити зміни, якщо Україна хоче бачити гроші. Але навряд чи МВФ вдасться до остаточного замороження фінансування.

1. Борги зростають — ВВП падає

Показовим є те, що українські урядовці вже позбулися ілюзії відновлення фінансування ще до кінця року і висловлюють надії на отримання кредитів хоча б у лютому 2000 року. Якщо пізніше — можна й не давати, оскільки саме на березень припадає пік виплат за зовнішнім боргом (700 млн. доларів), а загалом у першому кварталі кредиторам потрібно повернути 1 млрд. доларів США.

Втім, самі кредити МВФ у принципі не здатні вирішити проблему виплат за зовнішнім боргом, але без поновлення фінансування навіть теоретично не варто розраховувати на їх реструктуризацію. Особливо це стосується погашення єврооблігацій, оскільки вони розпорошені між багатьма приватними кредиторами, то маємо ситуацію, коли фактично нема з ким вести переговори про реструктуризацію. А МВФ навряд чи погодиться з тим, щоб борги перед іноземними банками покривалися кредитами EFF чи з валютних резервів НБУ, які значною мірою також сформовані за рахунок кредитів фонду.

У цій ситуації урядові не залишається нічого іншого, як перейти від обіцянок реформ до їх реального втілення. Бо декларації про зростання ВВП можуть працювати тільки на внутрішньому інформаційному просторі, а міжнародні фінансові організації знають реальну картину. Недарма фахівці Гарвардського інституту міжнародного розвитку зазначають, що, на перший погляд, після падіння ВВП на 2,1 відсотка у серпні його зростання у вересні на 4,6 відсотка (щодо відповідного місяця минулого року) було б вражаючим, але ця така довгоочікувана цифра може вважатися зростанням тільки порівняно з різким падінням ВВП у вересні минулого року. Падіння ВВП у вересні 1998 року становило 4,8 відсотка відносно вересня 1997-го. Таким чином, у вересні 1999 року (порівняно із вереснем 1997-го) ніякого зростання ВВП не відбулося. Зате стабільною є тенденція до скорочення ВВП та доходів зведеного бюджету в доларовому еквіваленті: у 1997 році доходи зведеного бюджету становили 16 млрд. 360 млн. доларів, у 1998-му — 12 млрд. 148 млн., а в 1999-му при плані 7 млрд. 446 млн. доларів очікують 6,5 млрд. У перерахунку на душу населення — відповідно 324, 243 та 131 долар США.

Як бачимо, накопичивши 12,5 млрд. доларів зовнішнього боргу, ми не тільки не поліпшили економічної ситуації, а й загнали державу у глухий кут неплатоспроможності. Тобто, замість того щоб спрямувати кредити на інвестиції, ми їх просто проїли чи розікрали.

2. Між першим читанням і новим проектом — п'ять років

А спитати про це фактично немає з кого. Як зазначив голова Комітету Верховної Ради з питань фінансів та банківської діяльності Валерій Альошин, після парламентського заслуховування звіту уряду щодо внутрішнього та зовнішнього боргу держави до Генпрокуратури було подано запит на предмет можливого порушення кримінальних справ. Проте із прокуратури надійшла відповідь, що на сьогодні вона не має жодних законних підстав втручатися у ці питання, оскільки не існує відповідної законодавчої бази.

І прокуратура, мабуть, має рацію. Бо коли питання утворення та обслуговування внутрішнього державного боргу регламентуються Законом «Про внутрішній державний борг України», прийнятим у 1992 році (на сьогодні він також уже застарів), то питання зовнішнього боргу не врегульовані взагалі.

Хоча спроби прийняти такий закон були. У 1995 році в першому читанні було підтримано закон «Про зовнішній державний борг України», але він так і не дочекався остаточного прийняття. З того часу ситуація з зовнішнім боргом кардинально змінилася, і Кабмін у нинішньому році відкинув цей законопроект, подавши натомість новий — «Про державний борг».

Паралельно свій законопроект «Про державний борг» розробили члени парламентського Комітету з питань фінансів та банківської діяльності Б. Губський, В. Альошин, В. Сокерчак та А. Станков. Утім, за словами В. Альошина, комітет та уряд уже узгодили обидва документи, і скоріше за все у першому читанні буде підтримано проект, запропонований депутатами.

Зрозуміло, що прийняття цього закону не вирішить проблеми виплат у 2000 році — про це потрібно було думати раніше. Але важливо, що він дозволить контролювати динаміку боргу та сприятиме ефективному використанню залучених коштів. Наприклад, буде законодавчо затверджено ліміти позичань, щоб не повторювалася ситуація, коли зростання зовнішнього боргу протягом 1999 року планувалося лише на 580 млн. доларів, а реально він зріс більш як на мільярд. Один із розробників законопроекту, заступник голови Комітету з питань фінансів та банківської діяльності Богдан Губський зазначає, що постійне загострення ситуації з обслуговуванням зовнішнього боргу свідчить про неадекватність політики Кабміну в цій сфері. Адже на сьогоднішній день головна загроза неплатоспроможності криється не в загальних розмірах боргу, а в некерованості процесів його нарощування.

3. Закон про власні помилки

Маючи чималий негативний досвід нарощування боргів, можемо сказати, що єдиним позитивним моментом цього є знання больових точок проблеми. Може, хоча б тепер зможемо передбачити всі нюанси утворення, управління, контролю та обслуговування державного боргу?

Зокрема, уже друга стаття пропонованого законопроекту зобов'язує Кабінет Міністрів вказувати, на які цілі буде використано позику та яким чином цей борг погашатиметься в майбутньому. При цьому передбачається встановлення ліміту державного боргу, який затверджуватиметься законом про держбюджет, а сам ліміт складатиметься з лімітів загальної суми держборгу, державних гарантій на черговий бюджетний рік, зовнішньої позики та внутрішнього боргу.

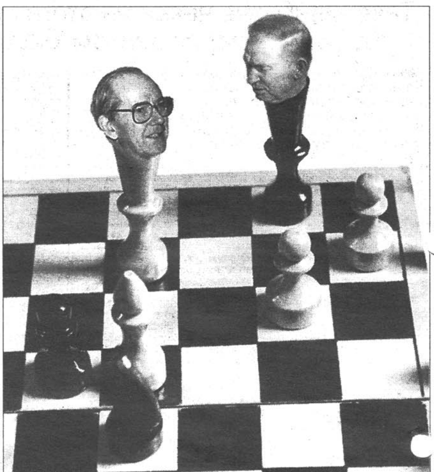
Для поліпшення контролю планується створити реєстри державного боргу та державних гарантій, а зовнішні позики призначатимуться виключно для фінансування інвестиційних проектів пріоритетних галузей, покриття дефіциту держбюджету та підтримки платіжного балансу.

Чи не вперше у вітчизняній практиці буде запроваджено «науковий» підхід до управління зовнішнім боргом. Зокрема, братиметься до уваги показник відношення державного боргу до валового національного продукту. На сьогодні розмір державного боргу сягає 58 відсотків (у тому числі зовнішнього — 40 відсотків) від ВВП. Тоді як для країн ЄС критичним залишається рівень — 55 відсотків. Отож Україна за розміром державного боргу балансує на критичній межі. Коли ж урахувати, що ВВП щороку скорочується, а борг зростає, то незчуємося, як опинимося поза означеними межами.

Іншими показниками, на підставі яких прийматимуться рішення, мають стати відношення валового зовнішнього боргу до обсягу експорту товарів та послуг, відношення загальної суми річних боргових платежів до прибутку від експорту товарів і послуг та відношення загальної суми річних боргових платежів до ВНП.

І, нарешті, належним чином регламентовано процедуру надання державних гарантій. Бо кредити під держгарантії якраз і стали одним із факторів нарощування зовнішнього боргу — тільки у 1999 році кредиторам було сплачено 225 млн. доларів, а самі позичальники компенсували менше 10 відсотків цієї суми. Нині заборгованість позичальників іноземних кредитів під гарантії уряду становить понад 900 млн. доларів. За словами Б. Губського, одним із варіантів вирішення цієї проблеми є надання держгарантій під відповідні контргарантії українських банків, що дозволить мінімізувати ризик їх неповернення.

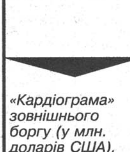
Словом, закон про державний борг потрібен. Але чи варто було п'ять років чекати боргової кризи, щоб по-справжньому взятися за його розробку? Як не крути, цей закон працюватиме на майбутнє, але сьогодення ставить нас перед складним вибором: неможливістю самостійно обслуговувати борги та неможливістю продовжувати практику залучення коштів під надвисокі відсотки. Тож може статися, що, навіть прийнявши закон про державний борг, ми не зможемо дотримуватися його положень, якщо кредитори вимовлятимуться від довгострокової реструктуризації боргу. Тобто, боргова криза 2000 року супроводжуватиме нас і в наступних роках. Чи можливі інші варіанти?

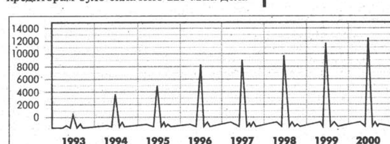
Чим закінчиться «гра в порозуміння» між Україною та МВФ. Поки що тисне Мішель Камдессю.

Оглядач відділу економіки Сергій Лавренюк. Тел.441-88-53.

«Кардіограма» зовнішнього боргу (у млн. доларів США).

4. Все продати!

Експерти німецької консультативної групи зазначають, що досягнутий рівень заборгованості та його постійне зростання вимагають кардинальних рішень. Бо заходи, які здійснювалися досі, лише дозволяли на короткий час перевести подих, але створювали нові проблеми. Серед них — радикальні рішення щодо приватизації землі та державної власності. І земельний указ Л. Кучми, очевидно, якраз і є першим втіленням цих пропозицій. У ширшому варіанті цей план передбачає продаж або передачу земельних ділянок, нафто- та газопромислових підприємств, систем телекомунікацій, усіх державних металургійних, сталеплавильних та хімічних підприємств, а також усіх інших прибуткових державних підприємств. Словом, кредити бралися задля забезпечення економічного зростання, але «групи економічних інтересів» так повернули справу, що тепер мусимо розпочати дешевий продаж та роздачу за борги майна і прибуткових підприємств. І хоч виручені кошти нібито пропонується спрямувати на ліквідацію внутрішнього боргу (щоб запровадити тарифи на комунальні послуги, які повністю покриватимуть витрати), ми знаємо, що доходи від приватизації (2,5 млрд. грн.) заплановано віддати на погашення насамперед зовнішнього боргу. Але навіть 2,5 млрд. гривень — це не 2,3 млрд. доларів, які треба повернути у 2000 році (а з витратами НБУ на обслуговування боргу — 3,28 млрд. доларів США). Залишається два варіанти вирішення проблеми: реструктуризація боргу (нові позики) чи дефолт. Але останній варіант — це не варіант узагалі. Утім, почекаємо, чим закінчаться переговори з МВФ. А паралельно — прийняття закону «Про державний борг», що має суттєво поліпшити його керованість та ліквідувати хаос під час накопичення, використання та погашення боргів.

Сергій ЛАВРЕНЮК.

Любителів позичати внесуть до реєстру

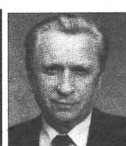

Точка зору

Заплати і помри

Таке майбутнє чекає нафтогазову галузь у випадку підтримки парламентом бюджетних пропозицій

Під час формування бюджету 2000 року з новою силою розгорілася дискусія щодо наповнення його доходної частини за рахунок нафтогазового комплексу. Прихильники збільшення відрахувань говорять про мільярдні борги нафтогазового комплексу перед бюджетом. Тоді як їх опоненти стверджують: посилення податкового тягаря не відповідає жодним економічним законам і веде до знищення галузі.

Сьогодні свій погляд на проблему висловлює голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки Іван ДІЯК.

— Насамперед хочу нагадати, що Національною програмою «Нафта і газ до 2010 року» перед нафтогазовим комплексом поставлене завдання — збільшити видобуток нафти і газу. Але давайте проаналізуємо, чи можливо це в умовах постійного посилення податкового тиску з одночасним зменшенням ціни продукції, поглибленням кризи неплатежів, та відсутністю незалежного фінансування за спожиті бюджетними організаціями енергоносії? Наприклад, у держбюджеті-99 для оплати газу, що його споживають бюджетні організації, передбачено лише 74,2 млн. гривень, тоді як реальна потреба — 152,3 млн. гривень. Тобто навіть за умови стовідсоткового фінансування до кінця року бюджетниками буде безоплатно спожито природного газу на суму 78,1 млн. гривень. А це саме ті кошти, які потрібно було б спрямувати на реконструкцію газотранспортної системи та нарощування нафтогазовидобутку.

Бюджетна резолюція передбачає, що доходна частина держбюджету має формуватися тільки за рахунок податків, зборів та платежів, визначених Законом «Про систему оподаткування». Інший закон — «Про бюджетну систему» — так само не передбачає встановлення законом про держбюджет нових обов'язкових платежів чи скасування старих. А що ми натомість маємо? Знову продовжується практика встановлення законом про держбюджет плати за транзит газу. Незважаючи на те, що такий вид платежу не передбачений Законом «Про систему оподаткування» та що він не відповідає ратифікованому Верховною Радою Договору про Енергетичну хартію. Тим часом державним бюджетом на 1999 рік плату за транзит газу встановлено у розмірі 0,29 долара за 1000 кубометрів на кожних 100 кілометрів відстані, а це 1616,3 млн. гривень, у 1998 році ця сума становила 927,73 млн. гривень. Тобто на 1999 рік суму відрахувань збільшено на 42,6 відсотка, тоді як обсяги газу, що їх отримує Україна в оплату за транзитні послуги, залишилися незмінними, а ціна його реалізації зменшилася на 33,3 відсотка. Де ж їх узяти, ці додаткові кошти? Наші розрахунки показують, що розмір плати за транзит може становити не більше 28 копійок за 1000 кубометрів на 100 кілометрів відстані, що дасть бюджету 380 — 400 млн. гривень на рік.

Так само ігноруючи вимоги бюджетної резолюції, в проекті бюджету на 2000 рік знову встановлено ще один вид платежу — плата за транзит нафти в розмірі 0,75 долара за 1 тонну. Можна передбачити, до чого це призведе, адже нині Російська Федерація звинувачує Україну у невідповідності витрат, закладених до тарифів, із фактичними витратами. Це при тому, що згідно з укладеними угодами, Україна свого часу зобов'язувалася не збільшувати тарифа, а Росія — не будувати нафтопроводи в обхід України. Впродовж 1994 — 1998 років цих домовленостей вдавалося дотримуватися, але саме запровадження Україною відрахувань з плати за транзит нафти дало підстави для їх перегляду — сьогодні в Росії фактично прийнято рішення про обхідний нафтопровід, що загрожує руйнацією унікальної транспортної системи доставки нафти на лисичанський, кременчуцький, херсонський та одеський нафтопереробні заводи. Крім того, це призведе до зменшення інвестицій у будівництво Одеського нафтотермінала та з'єднувального нафтопроводу Одеса — Броди. Не забуваймо й про те, що Закон «Про податок на додану вартість» з 2000 року передбачає поширення цього податку на транзитні послуги, оскільки остаточного рішення щодо його відміни поки що не ухвалено.

Росія вже будує газопроводи в обхід України.

Ще одним прикладом неузгодженої бюджетної політики є те, що бюджетна резолюція передбачає капітальні вкладення у нафтогазову галузь, які повинні забезпечити зростання виробництва, а проект бюджету пропонує встановити рентну плату за нафту і газ на рівні 1999 року. При цьому абсолютно не враховується, що останнім часом саме внаслідок відсутності джерел фінансування скорочуються обсяги видобутку вуглеводнів. Адже навіть за умови залишення у розпорядженні нафтогазовидобувних підприємств рентної плати, у 2000 році дефіцит капітальних вкладень становитиме понад 900 млн. гривень. Абсолютно дискримінаційним є введення нових платежів до бюджету, рентної плати на газовий конденсат та відрахувань 50 відсотків чистого прибутку до бюджету.

Шорічний непомірний податковий тиск на нафтогазову галузь, неврахування у бюджетах усіх рівнів необхідних коштів на фінансування витрат бюджетних установ і організацій та населення (пільги і субсидії) за спожитий природний газ, а також електроенергію і тепло призводить до того, що платежі компанії до бюджету зростають в арифметичній прогресії (1998 р. —4,4 млрд. грн, 1999 р. — 10,7 млрд. грн.).

Прогнозований аналіз наслідків нестачі коштів та фінансування газотранспортної системи на 2000 рік свідчить про те, що програма оновлення і реконструкції газотранспортної системи не буде виконана, а отже, не буде забезпечено надійного газопостачання споживачів України та виконання транзитних поставок російського газу до країн Західної Європи і Туреччини.

Зменшення коштів на інвестування видобутку природного газу призведе до скорочення обсягів буріння з 250 тисяч метрів до 108 тисяч метрів, буде припинено будівництво і передано в експлуатацію лише 20 із 40 свердловин, скорочено видобуток природного газу в 2000 році на 414 млн. кубометрів, конденсату і нафти — на 25 тисяч тонн.

В 2001 році ситуація різко погіршиться. Скорочення обсягів буріння, передачі свердловин в експлуатацію в 2000 році призведе до скорочення видобутку в 2001 році по газу — на 1,1 — 1,2 млрд. кубометрів, конденсату — на 70 — 75 тисяч тонн, що для газовидобувної галузі матиме катастрофічні наслідки.

Крім цього, у зв'язку із скороченням обсягів видобутку газу зменшиться база оподаткування для основних видів податків.

Враховуючи те, що фінансування бурових робіт залежить від стану фінансування видобутку газу, скоротяться також і податкові надходження від програми буріння.

Тому для зменшення залежності України від імпортованих енергоносіїв, видобутку запланованих обсягів нафти та газу, надійної роботи нафтогазової галузі в цілому, створення надійної системи транспортування газу та нафти пропоную:

По-перше, не передбачати у 2000 році надходжень до державного бюджету від плати за транзит нафти через територію України за умови інвестування цих коштів у будівництво нафтопроводу Одеса — Броди та нафтового термінала. До речі, з відміною цього платежу зросте податок на прибуток, а отже, збільшаться суми надходжень до місцевих бюджетів.

По-друге, оскільки джерелом плати за транзит газу територією України є виручка від реалізації природного газу, який надійшов в оплату за транзит, замість цього платежу слід запровадити акцизний збір на імпортований газ в розмірі не більше 15,4 гривні за тисячу кубометрів. Дані платежі мають здійснюватись, виходячи з фактичної оплати за використаний природний газ.

По-третє, рентну плату потрібно стягувати виключно у національній валюті: за природний газ — в розмірі 11,5 гривні за тисячу кубометрів та за нафту — в розмірі 15 гривень за 1 тонну. Це дасть змогу уникнути так званих «курсових різниць» та посилення податкового тиску з падінням курсу національної валюти. Крім того, слід передбачити, що платниками ренти є підприємства, які входять у ДК «Укргазвидобування» та ВАТ «Укрнафта».

По-четверте, не застосовувати податок на додану вартість щодо послуг, пов'язаних із транзитом газу та нафти через територію України, а також щодо операцій з продажу імпортованого газу, і залишити при цьому у розпорядженні підприємств нафтогазової галузі відрахування до Державного інноваційного фонду та дозволити зарахувати у повному обсязі на окремі рахунки нафтогазовидобувних підприємств збір на геологорозвідувальні роботи. Бо галузі, сплативши до бюджету усі плановані податки та відрахування, залишиться єдине — померти.

Підготував Сергій ЯСЕН.

У номер

Енерголихоманка — хвороба на замовлення

І лише замовники знають, що цього разу хочуть витрусити з енергетики

Пригадуєте, як минулої осені атомники добивалися оплати своєї праці? Пікетували Кабмін, маршами проходили Хрещатиком, страйкували у пристанційних наметових містечках, галасували на зборах у Федерації профспілок. І зрештою добилися. Зняття з посади президента НАЕК «Енергоатом» Нура Нігматулліна.
Невдовзі ті самі неплатежі, що привели енергетику до фінансової неспроможності, коштували портфеля міністра Олексію Шеберстову. Залишаючи посади, і той, і другий нарікали, що не вдалося переломити ситуацію, хоча варіанти вдосконалення схеми розрахунків за електроенергію були.
Були чи ні, гадати не доводиться. Вочевидь — факт тривання майже дарового споживання електроенергії промисловістю, комунальним господарством, агрокомплексом і, звичайно ж, населенням країни. Всі разом заборгували енергетиці понад 8 млрд. грн. І ті — по вуха у боргах перед постачальниками вугілля, мазуту, газу, ядерного палива. За свідченням очевидців, дійшло до того, що деякі деталі для ремонтів знаходять на звалищах, почистили-помили і — вперед! Далеко не все гаразд і з виплатами зарплат. Приміром, атомники так і недоодержали 31,4 млн. грн., а з усіма нарахуваннями —66,7 млн. грн. Щоправда, у пікети вже ніхто не стає. Чи ще не час?

Лампочка моргає, на щось натякає

Вступ на посаду міністра енергетики Івана Плачкова збігся зі структурними змінами в керівництві галуззю, які були закріплені низкою указів Президента країни. І на цій основі — з посиленням керованості енергосистеми. Злі язики вже охрестили методи міністерства «ручним управлінням». Мовляв, тільки й можуть відключити нещасних споживачів від благ цивілізації — тепла і світла. Напевне, вже підраховано суму збитків, завданих народному господарству відключеннями останніх днів, коли електрику в деяких регіонах подають лише вночі, а повсюдно встановлено жорсткі ліміти споживання. Не за потребою — за оплатою. Міненерго щодня інформує громадськість про тих, хто перебирає з енергоринку бажані кіловати, нічого не вносячи на єдиний розподільчий рахунок. До слова мовити, приватизовані енергопостачальні компанії у Вищому арбітражному суді добивалися вже скасування дії урядової постанови про надходження коштів саме на такий рахунок, завдяки якому технічно та економічно хоч якось, але утримується вся енергосистема, а не тільки ті станції, що «живлять» вибрані підприємства з ліквідною продукцією. І поки не прийнято закон про умови функціонування оптового ринку електроенергії, знову діє відповідна постанова уряду. Та оплачують споживану енергію все одно вкрай погано.

Зачеплено великі інтереси

Нещодавно під час засідання правління УСПП, характеризуючи складне становище в енергетиці, перший віце-прем'єр Анатолій Кінах зазначив, що в уряді відпрацьовують низку термінових заходів для наведення порядку в оплаті. Зокрема, Національна комісія регулювання електроенергетики розпочала процедуру відкликання ліцензій «Львівобленерго», «Херсонобленерго», «Сумиобленерго», «Луганськобленерго». Ці повністю приватизовані компанії збирають за спожиту електроенергію по 40—60% коштів, а в ринок віддають 2—4%. «Такі дії нових власників завдають не тільки економічних збитків і дестабілізують ситуацію в суспільстві, а дискредитують саму ідею приватизації у стратегічній галузі. З цим будемо боротися. Але оскільки зачеплено надто вже великі інтереси, можуть бути і провокації, і інсинуації», —попередив перший віце-прем'єр-міністр.
Відсутність тепла і світла вже змусило львів'ян вийти на вулиці й перекрити на знак протесту рух. Не можна гарантувати, що в інших містах і селах народ мовчатиме. Тим більше, що невдоволення посилюється стрімким падінням курсу гривні і зростанням цін. Чим все закінчиться, передбачити неважко. Під час формування уряду на комусь та відіграються. Ну а поки нові прийдуть та озирнуться, умільці орудувати у потемках лише примножать свій «інтерес».

ПОНЕДІЛОК, 13 грудня

УТ-1

15.00 УТН. День.
15.20 Студія «5».
17.00 Серіал «Янголи Чарлі».
17.55 Закон є закон.
18.00 УТН. Вечір.
18.15 Саме той.
18.35 Худ. фільм «Поцілунок змія».
20.25 Новини. Регіони.
20.35 Акцент В. Лапікури.
20.45 Вечірня казка.
21.00 УТН. Панорама.
21.40 Світ спорту.
22.00 Серіал «Удар».
23.00 Футбол від УТН.
23.30 900 секунд. Хроніка надзвичайних подій.
23.55 Футбол. Ліга чемпіонів.
00.50 ТРК «Ера» представляє: «Доброї ночі, Україно!».

УТ-2

КАНАЛ «1+1»

16.00 Анонс.
16.05 Серіал «Шалена Сьюзен».
16.35 Серіал «Район Мелроуз».
17.30 Серіал «Принц із Беверлі Хіллз».
18.00 Лото-забава.
18.40 Два роялі.
19.30 ТСН.
19.50 Проспорт-новини.
20.00 Серіал «Коломбо».
21.45 Каламбур.
22.20 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Граф Монте-Крісто». 1 серія.
23.25 Вікно в Америку.
23.55 Проти ночі.
00.55 Серіал «Гавайські таємниці».

УТ-3

«ІНТЕР»

07.00 Новини.
07.10 Інтерспорт.
07.15 Прогноз погоди.
07.20 Класна компанія.
07.35 Життя тварин.
08.00 Новини.
08.05 Інтерспорт.
08.10 Серіал «Ніжна отрута».
09.00 Новини.
09.05 Прогноз погоди.
09.10 Гарний настрій. «Елка і кореші».
09.20 Серіал «Жінка з ароматом кави».
10.10 Уїк-енд.
10.40 Худ. фільм «Алі-Баба та сім сарацинів».
12.00 Новини.
12.05 Інтерспорт.
12.15 Мультфільм.
12.25 Мелорама.
13.00—18.00 Програми обласних та регіональних телекомпаній.
18.00 Новини.
18.10 Серіал «Дика Роза».
18.30 Серіал «Прискорена допомога».
19.05 Серіал «Кохання і ненависть».
20.00 Інформаційна програма «Подробиці». «Час».
20.50 Минуле.
20.55 Інтерспорт.
21.00 Прогноз погоди.
21.10 Серіал «Профайлер».
22.00 Пісня-99.
22.50 Вчасно.
23.10 Подробиці. Підсумки дня.
23.20 Телевізійна патрульна служба. Ситуація.
23.35 Серіал «Горець-5». 1 серія.
00.25 Прогноз погоди.

КДРТРК

13.00 Анонс.
13.10 Київські новини.
13.25 Серіал «Місто, або Пригоди Сідні Чейз».
13.55 Крихітка.
14.15 Шлягер представляє.
15.10 Правочин.
15.40 Пульс.
15.55 На ранковому прийомі.
17.00 Серіал «Місто, або Пригоди Сідні Чейз».
17.30 За київським часом.

СТБ

07.00 Програма передач.
07.05 «Вікна». Новини.
07.25 Серіал «Доля».
07.55 Бізнес-студія.
08.25, 10.15, 16.10, 17.40 Телемагазин «ІДЕЕА-студіо».
08.40 «Вікна». Новини.
09.05 Серіал «Селеста».
09.50 Музична програма.
10.30 Серіал «Нічні лікарі».
11.30 Програми «Біз-ТБ».
12.05 Худ. фільм «Війна. На Західному напрямі». 3 серія.
13.20 Телемагазин «Телемедія».
13.40 Анатомія катастроф.
14.10 Мультсеріал «Бабар».
14.35 Мультсеріал «Черепашки ніндзя».
15.00 Програми «Біз-ТБ».
16.00 «Вікна». Новини.
16.40 Програми «Біз-ТБ».
18.00 Серіал «Селеста».
19.00 «Вікна». Новини.
19.30 Худ. фільм «Війна. На Західному напрямі». 4 серія.
20.50 «Вікна». Новини.
21.00 Серіал «Хороші хлопці, погані хлопці».
22.00 «Вікна». Бізнес.
22.15 Худ. фільм «Ворон».
00.05 Новини кіно.
00.15 «Вікна». Новини.

НОВИЙ КАНАЛ

06.50, 07.20, 08.35 Підйом.
06.55 Мультсеріал «Динозаврики».
07.40 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів».
09.30 Худ. фільм «Вторгнення».
11.05 Худ. фільм «Королева бензоколонки».
12.20 Ток-шоу «Важливий гість».
12.35 Худ. фільм «Наші знайомі».
14.20 Репортер.
14.25 Худ. фільм «Червоний камінь».
15.40 «Пих — чарівний дракон в країні брехунів».
16.10 Банани в піжамах.
16.20 Мультсеріал «Динозаврики».
16.45 Серіал «Горець-2».
17.35 Худ. фільм «Щит і меч». 1 серія.
19.00 Репортер.
19.15 «2000 призів до року 2000».
19.20 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів».
20.15 Модні тканини на Толстого, 5.
20.20 Торгова марка «Стерх» представляє.
20.25 Худ. фільм «Ключі».
22.00 Репортер.
22.20 Худ. фільм «Ідеальний чоловік».
00.10 Репортер. Тема дня.
00.33 Серіал «Горець-2».

ВІВТОРОК, 14 грудня

УТ-1

06.00 Анонс.
06.05 ТРК «Ера» представляє: «Доброго ранку, Україно!».
09.00 Футбол від УТН.
09.35 Док. серіал «Історія авіації».
10.30 Бути жінкою.
11.00 УТН. Ранок.
11.20 Худ. фільм «Поцілунок змія».
13.15—14.00 Національна академія наук України. Електронна комп'ютерна газета «Все—всім».
15.00 УТН. День.
15.20 Студія «5».
17.00 Серіал «Янголи Чарлі».
17.55 Закон є закон.
18.00 УТН. Вечір.
18.15 Худ. фільм «Дике кохання».
20.20 Новини. Регіони.
20.30 Акцент В. Лапікури.
20.45 Вечірня казка.
21.00 УТН. Панорама.
21.40 Світ спорту.
22.00 Серіал «Удар».
23.00 Інтеграл. Даяна Росс.
23.30 900 секунд. Хроніка надзвичайних подій.
23.55 ТРК «Ера» представляє: «Доброї ночі, Україно!».

УТ-2

10.00 Телеанонс.
10.05, 14.55 Національний хіт-парад.
10.10 Казна.
10.40 Серіал «Карл Великий». 1 і 2 серії.
12.40 Мультфільм.
12.50 Остання адреса.
13.20 Худ. телефільм «Овід». 1 серія.
14.25 Діловий канал.
15.00 Освітній канал. Українець. «Чудацькі» уроки Драгоманова. Духовна музика.

КАНАЛ «1+1»

07.00—10.00 Сніданок з «1+1».
07.50, 09.20 ТСН.
08.00 Серіал «Загадкова леді».
09.30 Серіал «Любов і таємниці Сансет Біч».
10.00—16.00 Програми УТ-2.
16.00 Анонс.
16.05 Серіал «Шалена Сьюзен».
16.30 Серіал «Район Мелроуз».
17.25 Серіал «Принц із Беверлі Хіллз».
17.50 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Комісар Мулен».
19.30 ТСН.
19.50 Проспорт-новини.
20.00 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Гірко!».
21.50 Фонтан-клуб.
22.25 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Граф Монте-Крісто». 2 серія.
23.30 Парк автомобільного періоду.
00.05 Проти ночі.
01.05 Серіал «Гавайські таємниці».

УТ-3

«ІНТЕР»

07.00 Новини.
07.10 Інтерспорт.
07.15 Прогноз погоди.
07.20 Від і до.
08.00 Новини.
08.05 Інтерспорт.
08.15 Серіал «Ніжна отрута».
09.00 Новини.
09.05 Прогноз погоди.
09.10 Пані.
09.25 Телевізійна патрульна служба. Ситуація.
09.40 Серіал «Жінка з ароматом кави».
10.30 Сім'я від А до Я.
10.40 Мультфільм.
10.55 Серіал «Кохання і ненависть».
11.45 Вчасно.
12.00 Новини.
12.05 Інтерспорт.
12.15 Мультфільм.
12.25 НЛО.
13.00—18.00 Програми обласних та регіональних телекомпаній.
18.00 Новини.
18.10 Серіал «Дика Роза».
18.30 Відгадайка.
19.05 Серіал «Кохання і ненависть». Заключна серія.
20.00 Інформаційна програма «Подробиці». «Час».
20.50 Минуле.
20.55 Інтерспорт.
21.00 Прогноз погоди.
21.10 Худ. фільм «Коматозники».
23.05 Як це було. «Криза 17 серпня». 1998 рік.
23.45 Подробиці. Підсумки дня.
23.55 Телевізійна патрульна служба. Ситуація.
00.10 Серіал «Горець-5».
01.00 Прогноз погоди.

КДРТРК

13.00 Анонс.
13.10 Київські новини.
13.25 Серіал «Місто, або Пригоди Сідні Чейз».
13.55 Хіт-базар.
14.30 Док. фільм «Древнє місто над Стиром».
14.55 Молодіжна телевізійна служба.
15.25 Недільні зустрічі.
15.55 Оплески, оплески...
16.25 Солодке життя.
17.00 Серіал «Місто, або Пригоди Сідні Чейз».
17.30 За київським часом.

СТБ

07.00 Програма передач.
07.05 «Вікна». Новини.
07.25 Серіал «Доля».
07.55 «Вікна». Бізнес.
08.10 «Вікна». Спорт.
08.40 «Вікна». Новини.
09.05 Серіал «Селеста».
09.50 Музика на СТБ.
10.15, 16.10, 17.40 Телемагазин «ІДЕЕА-студіо».
10.30 Серіал «Нічні лікарі».
11.30 Програми «Біз-ТБ».
12.05 Худ. фільм «Війна. На Західному напрямі». 4 серія.
13.20 Телемагазин.
13.40 Док. серіал «Штормове попередження».
14.10 Мультсеріал «Бабар».
14.35 Мультсеріал «Черепашки ніндзя».
15.00 Програми «Біз-ТБ».
16.00 «Вікна». Новини.
16.40 Програми «Біз-ТБ».
18.00 Серіал «Селеста».
19.00 «Вікна». Новини.
19.30 Худ. фільм «Війна. На Західному напрямі». 5 серія.
20.50 «Вікна». Новини.
21.00 Серіал «Хороші хлопці, погані хлопці».
22.00 «Вікна». Бізнес.
22.15 Худ. фільм «Потрійне сальто».
23.45 Новини кіно.
23.55 «Вікна». Новини.

НОВИЙ КАНАЛ

14.00 Репортер.
14.05 Худ. фільм «Три лимони для коханої».
15.10 Худ. фільм «Солоний пес».
16.20 Банани в піжамах.
16.30 Мультсеріал «Динозаврики».
16.55 Серіал «Горець-2».
17.45 Худ. фільм «Щит і меч». 2 серія.
19.00 Репортер.
19.15 «2000 призів до року 2000».
19.20 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів».
20.15 Час «Нью Вінд».
20.25 Здоровий зір з клінікою «Оптимед».
20.30 Худ. фільм «Майже золота».
22.00 Репортер.
22.15 Торгова марка «Стерх» представляє.
22.20 Худ. фільм «Незаконне вторгнення».
00.20 Репортер. Тема дня.
00.35 Серіал «Горець-2».

СЕРЕДА, 15 грудня

УТ-1

06.00 Анонс.
06.05 ТРК «Ера» представляє: «Доброго ранку, Україно!».
09.00 Док. серіал «Історія авіації».
10.00 На рідних роздолах. Концертна програма. Частина 2.
10.40 Наш дім.
11.00 УТН. Ранок.
11.20 Худ. фільм «Дике кохання».
13.15—14.00 Національна академія наук України. Електронна комп'ютерна газета «Все—всім».
15.00 УТН. День.
15.20 Студія «5».
17.00 Серіал «Янголи Чарлі».
17.55 Закон є закон.
18.00 УТН. Вечір.
18.15 Національний хіт-парад.
18.20 Саме той.
18.45 Худ. фільм «Смак помсти».
20.20 Новини. Регіони.
20.30 Акцент В. Лапікури.
20.45 Вечірня казка.
21.00 УТН. Панорама.
21.40 Світ спорту.
22.00 Концерт «Любіть Україну!».
23.30 900 секунд. Хроніка надзвичайних подій.
23.55 ТРК «Ера» представляє: «Доброї ночі, Україно!».

УТ-2

10.00 Телеанонс.
10.05, 14.55 Національний хіт-парад.
10.10 Палітра.
10.30 Серіал «Карл Великий». 3 і 4 серії.
12.30 Мультфільм.
12.50 Моя справа.
13.20 Худ. телефільм «Овід». 2 серія.
14.25 Діловий канал.
15.00 Освітній канал. М. Вінграновський «Сіроманець». Урок французької мови №5. Нова система освіти. Словники.

КАНАЛ «1+1»

07.00—10.00 Сніданок з «1+1».
07.50, 09.20 ТСН.
08.00 Серіал «Загадкова леді».
09.30 Серіал «Любов і таємниці Сансет Біч».
10.00—16.00 Програми УТ-2.
16.00 Анонс.
16.05 Серіал «Район Мелроуз».
17.00 Серіал «Принц із Беверлі Хіллз».
17.30 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Чисте небо».
19.30 ТСН.
19.50 Проспорт-новини.
20.00 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Повторний шлюб».
21.50 Старі та нові «Маски».
22.25 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Граф Монте-Крісто». 3 серія.
23.30 Телеманія.
00.05 Проти ночі.
01.05 Серіал «Гавайські таємниці».

УТ-3

«ІНТЕР»

07.00 Новини.
07.10 Інтерспорт.
07.15 Прогноз погоди.
07.20 Від і до.
08.00 Новини.
08.05 Інтерспорт.
08.15 Серіал «Ніжна отрута».
09.00 Новини.
09.05 Прогноз погоди.
09.10 Б. Бурда у програмі «Смачно з «Олейною».
09.30 Телевізійна патрульна служба. Ситуація.
09.45 Серіал «Жінка з ароматом кави».
10.35 Планета Здоров'я.
11.10 Серіал «Кохання і ненависть». Заключна серія.
12.00 Новини.
12.05 Інтерспорт.
12.15 N-кілометр.
12.25 Всеукраїнський конкурс анекдотів.
13.00—18.00 Програми обласних та регіональних телекомпаній.
18.00 Новини.
18.10 Серіал «Дика Роза».
18.35 ...До 16 і старші.
19.00 Худ. фільм «Закохані втікачі». 1 серія.
19.50 Національна лотерея.
20.00 Інформаційна програма «Подробиці». «Час».
20.50 Минуле.
20.55 Інтерспорт.
21.00 Прогноз погоди.
21.10 Худ. фільм «Жіноче правосуддя».
22.45 Подробиці. Підсумки дня.
22.55 Телевізійна патрульна служба. Ситуація.
23.10 Серіал «Горець-5».
00.00 Прогноз погоди.

КДРТРК

13.00 Анонс.
13.10 Київські новини.
13.25 Серіал «Місто, або Пригоди Сідні Чейз».
13.55 Хіт-базар.
14.30 Крила.
15.00 Естафета.
15.25 Медичний центр «Довіра».
15.35 Київ діловий.
16.05 Люди і долі.
16.35 Шарм.
17.00 Серіал «Місто, або Пригоди Сідні Чейз».
17.30 За київським часом.

СТБ

07.00 Програма передач.
07.05 «Вікна». Новини.
07.25 Серіал «Доля».
07.55 «Вікна». Бізнес.
08.10 «Вікна» в світ.
08.40 «Вікна». Новини.
09.05 Серіал «Селеста».
09.50 Музика на СТБ.
10.15, 16.10, 17.40 Телемагазин «ІДЕЕА-студіо».
10.30 Серіал «Нічні лікарі».
11.30 Програми «Біз-ТБ».
12.05 Худ. фільм «Війна. На Західному напрямі». 5 серія.
13.20 Телемагазин.
13.40 Док. серіал «Штормове попередження».
14.10 Мультсеріал «Бабар».
14.35 Мультсеріал «Черепашки ніндзя».
15.00 Програми «Біз-ТБ».
16.00 «Вікна». Новини.
16.40 Програми «Біз-ТБ».
18.00 Серіал «Селеста».
19.00 «Вікна». Новини.
19.30 Худ. фільм «Війна. На Західному напрямі». 6 серія.
20.50 «Вікна». Новини.
21.00 Серіал «Хороші хлопці, погані хлопці».
22.00 «Вікна». Бізнес.
22.15 Худ. фільм «Свій в дошку».
00.00 Новини кіно.
00.10 «Вікна». Новини.

НОВИЙ КАНАЛ

06.50, 07.20, 08.35 Підйом.
06.55 Мультсеріал «Динозаврики».
07.40 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів».
09.30 Худ. фільм «Щит і меч». 2 серія.
10.45 Худ. фільм «Пам'ятай ім'я своє».
12.30 Ток-шоу «Важливий гість».
12.45 Худ. фільм «Зелена карета».
14.20 Репортер.
14.30 Худ. фільм «Без сім'ї». 1 серія.
15.50 Банани в піжамах.
16.00 Мультсеріал «Динозаврики».
16.25 Серіал «Горець-2».
17.15 «Містер Бін».
17.45 Худ. фільм «Щит і меч». 3 серія.
19.00 Репортер.
19.15 «2000 призів до року 2000».
19.20 Здоровий сон від «Венето».
19.25 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів».
20.15 Час «Нью Вінд».
20.30 Худ. фільм «Дах поїхав».
22.00 Репортер.
22.15 Торгова марка «Стерх» представляє.
22.20 Худ. фільм «Розумниці».
23.47 Репортер. Тема дня.
00.02 Серіал «Горець-2».

ЧЕТВЕР, 16 грудня

УТ-1

06.00 Анонс.
06.05 ТРК «Ера» представляє [illegible]брого ранку, Україно!».
09.00 Док. серіал «Історія авіації».
10.00 Автосапієнс.
10.30 «Не все так погано...».
11.00 УТН. Ранок.
11.20 Худ. фільм «Смак помсти».
12.55 Закон є закон.
13.15—14.00 Національна академія наук України. Електронна комп'ютерна газета «Все—всім».
15.00 УТН. День.
15.20 Студія «5».
17.00 Серіал «Янголи Чарлі».
17.55 Закон є закон.
18.00 УТН. Вечір.
18.15 Національний хіт-парад.
18.20 Саме той.
18.40 Худ. фільм «Наша людина у Сан-Ремо».
20.20 Новини. Регіони.
20.30 Акцент В. Лапікури.
20.45 Вечірня казка.
21.00 УТН. Панорама.
21.40 Світ спорту.
22.00 Серіал «Удар».
23.00 Музична програма.
23.30 900 секунд. Хроніка надзвичайних подій.
23.55 ТРК «Ера» представляє: «Доброї ночі, Україно!».

УТ-2

10.00 Телеанонс.
10.05, 14.55 Національний хіт-парад.
10.10 Милосердя.
10.30 Серіал «Карл Великий».
11.30 Романс-хол. Народний артист України В. Засухін.
12.00 Україна аграрна.
12.20 Сто чудес світу.
12.40 Оранта.
13.15 Худ. телефільм «Овід». 3 серія.
14.25 Діловий канал.
15.00 Освітній канал. М. Булгаков. «Людина і міф». Е. Сеттон-Томпсон «Оповідання про тварин».

КАНАЛ «1+1»

07.00—10.00 Сніданок з «1+1».
07.50, 09.20 ТСН.
08.00 Серіал «Загадкова леді».
09.30 Серіал «Любов і таємниці Сансет Біч».
10.00—16.00 Програми УТ-2.
16.00 Анонс.
16.05 Серіал «Шалена Сьюзен».
16.30 Серіал «Район Мелроуз».
17.25 Серіал «Принц із Беверлі Хіллз».
17.50 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Повертайся додому, Рокси».
19.30 ТСН.
19.50 Проспорт-новини.
20.00 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Аварія».
21.40 Повне мамаду.
22.15 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Граф Монте-Крісто». 4 серія.
23.20 Монологи. Барон фон Фальц-Фейн.
00.00 Проти ночі.
01.00 Серіал «Гавайські таємниці».

УТ-3

«ІНТЕР»

07.00 Новини.
07.10 Інтерспорт.
07.15 Прогноз погоди.
07.20 Від і до.
08.00 Новини.
08.05 Інтерспорт.

08.15 Серіал «Ніжна отрута».
09.00 Новини.
09.05 Прогноз погоди.
09.10 Пані.
09.25 Телевізійна патрульна служба. Ситуація.
09.40 Серіал «Жінка з ароматом кави».
10.30 Сім'я від А до Я.
10.40 Мультфільм.
11.10 Худ. фільм «Закохані втікачі». 1 серія.
12.00 Новини.
12.05 Інтерспорт.
12.10 Прокинься і співай!
13.00—18.00 Програми обласних та регіональних телекомпаній.
18.00 Новини.
18.10 Серіал «Дика Роза».
18.35 Кохання з першого погляду.
19.05 Худ. фільм «Закохані втікачі». 2 серія.
20.00 Інформаційна програма «Подробиці». «Час».
20.50 Минуле.
20.55 Інтерспорт.
21.00 Прогноз погоди.
21.10 Худ. фільм «Особливо небезпечні».
22.35 Авторська програма О. Зінченка «Запрошення до відвертості».
23 [illegible] 'одробиці. Підсумки дня.
23. [illegible] 'елевізійна патрульна служба. Ситуація.
23.35 Серіал «Горець-5».
00.25 Прогноз погоди.

КДРТРК

13.00 Анонс.
13.05 Київські новини.
13.20 Серіал «Місто, або Пригоди Сідні Чейз».
13.50 Зоряні зустрічі.
14.40 Док. фільм «Беретті: батько і син».
15.00 Пілігрим.
15.25 Острів скарбів.
15.55 Не панський маєток.
16.15 П'ять вечорів у Парижі. Р. Оссейн.
16.45 [illegible] майбутнього.
17.00 С[illegible]ал «Місто, або Пригоди Сідні Чейз».
17.30 За київським часом.

СТБ

07.00 Програма передач.
07.05 «Вікна». Новини.
07.25 Серіал «Доля».
07.55 «Вікна». Бізнес.
08.10 Програма «Випадковий свідок».
08[illegible] Вікна». Новини.
09[illegible] Серіал «Селеста».
09.50 Музика на СТБ.
10.00 ТБ-шоу «Інстинкт».
10.30 Серіал «Нічні лікарі».
11.30 Програми «Біз-ТБ».
12.05 Худ. фільм «Війна. На Західному напрямі». 6 серія.
13.20 Телемагазин.
13.40 Док. серіал «Штормове попередження».
14.10 Мультсеріал «Бабар».
14.30 Мультсеріал «Черепашки ніндзя».
15.00 Програми «Біз-ТБ».
16.00 «Вікна». Новини.
16.10, 17.25 Телемагазин «ІДЕЕА-студіо».
16.40 Програми «Біз-ТБ».
18.00 Серіал «Селеста».
19.00 «Вікна». Новини.
19.[illegible] Худ. фільм «Зелений фургон». [illegible] серія.
20.50 «Вікна». Новини.
21.00 Серіал «Хороші хлопці, погані хлопці».
22.00 «Вікна». Бізнес.
22.15 Вернісаж.
22.25 Худ. фільм «Білий янгол».
00.10 «Вікна». Новини.

НОВИЙ КАНАЛ

06.50, 07.20, 08.35 Підйом.
06.55 Мультсеріал «Динозаврики».
07.43 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів».
09.30 Худ. фільм «Щит і меч». 3 серія.
10.40 Худ. фільм «Дах поїхав».
12.10 Ток-шоу «Важливий гість».
12.25 Худ. фільм «Крутий поворот».
13.50 Репортер.
13.55 Худ. фільм «Без сім'ї». 2 серія.
15.10 Банани в піжамах.
15.20 Мультсеріал «Динозаврики».
15.45 Серіал «Горець-2».
17.05 Худ. фільм «Щит і меч». 4 серія.
19.00 Репортер.
19.15 «2000 призів до року 2000».
19.20 «Здоровий сон від «Венето».
19.25 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів».
20.15 Час «Нью Вінд».
20.25 «Здоровий зір з клінікою «Оптимед».
20.30 Худ. фільм «Нестерпне створіння».
22.00 Репортер.
22.20 Торгова марка «Стерх» представляє.
22.25 Худ. фільм «Проклятий газон, або Кохання втрьох».
00.15 Репортер. Тема дня.
00.25 Серіал «Горець-2».

П'ЯТНИЦЯ, 17 грудня

УТ-1

06.00 Анонс.
06.05 ТРК «Ера» представляє: «Доброго ранку, Україно!».
09.00 Док. серіал «Історія авіації».
10.00 На рідних роздолах. Концертна програма. Частина 3.
10.30 Медичний тижневик «36,6».
11.00 УТН. Ранок.
11.20 Худ. фільм «Наша людина з Сан-Ремо».
13.05 Закон є закон.
13.15—14.00 Національна академія наук України. Електронна комп'ютерна газета «Все—всім».
15.00 УТН. День.
15.20 Телефільм «Від Гімалаїв — Україні».
15.30 Надвечір'я.
16.00 Урочисті збори та святковий концерт, присвячені Дню міліції. Трансляція з Національного Палацу «Україна».
19.00 Худ. фільм «Корчма «Ямайка».
20.30 Новини. Регіони.
20.40 Акцент В. Лапікури.
20.45 Вечірня казка.
21.00 УТН. Панорама.
21.40 Світ спорту.
22.00 Алло—лото.
22.30 Студія «5»-М.
23.30 900 секунд. Хроніка надзвичайних подій.
23.55 ТРК «Ера» представляє: «Доброї ночі, Україно!».

УТ-2

10.00 Телеанонс.
10.05, 14.55 Національний хіт-парад.
10.10 Весь світ театру.
10.40 Худ. телефільм «Натурник».
11.55 М. Римський-Корсаков. «Моцарт і Сальєрі». Оперна вистава Національної філармонії України.
12.45 Реальний сектор.
13.15 Відкрита віза.
13.35 Світоч.
13.55 Відкриваємо Біблію.
14.25 Діловий канал.
15.00 Освітній канал. П. Чайковський «Лускунчик».
15.30 Право.

КАНАЛ «1+1»

07.00—10.00 Сніданок з «1+1».
07.50, 09.20 ТСН.
08.00 Серіал «Загадкова леді».
09.30 Серіал «Любов і таємниці Сансет Біч».
10.00—16.00 Програми УТ-2.
16.00 Анонс.
16.05 Серіал «Шалена Сьюзен».
16.30 Меломанія.
17.20 Серіал «Принц із Беверлі Хіллз».
17.50 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Небезпечні повороти».
19.30 ТСН.
19.50 Проспорт-новини.
20.00 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Поліцейська академія-7. Місія в Москві».
21.30 О. С. П.-студія.
22.30 «Кінопристрасті» представляють. Худ. фільм «Зандалі».
00.20 Серіал «Гавайські таємниці».

УТ-3

«ІНТЕР»

07.00 Новини.
07.10 Інтерспорт.
07.15 Прогноз погоди.
07.20 Від і до.
08.00 Новини.
08.05 Інтерспорт.
08.15 Серіал «Ніжна отрута».
09.00 Новини.
09.05 Прогноз погоди.
09.10 Домострой.
09.25 Телевізійна патрульна служба. Ситуація.
09.40 Серіал «Жінка з ароматом кави».
10.25 Джентльмен-шоу.
11.00 Худ. фільм «Закохані втікачі». 2 серія.
12.00 Новини.
12.05 Інтерспорт.
12.15 Мультфільм.
12.25 Телевізійний центр моди.
13.00—18.00 Програма обласних та регіональних телекомпаній.
18.00 Новини.
18.10 Гарний настрій.
18.25 Всеукраїнський конкурс анекдотів.
19.00 Поле чудес.
20.00 Інформаційна програма «Подробиці». «Час».
20.50 Минуле.
20.55 Інтерспорт.
21.00 Прогноз погоди.
21.10 Худ. фільм «Убивство у вищому світі».
22.55 N-кілометр.
23.25 Шоу «Готель».
23.55 Подробиці. Підсумки дня.
00.05 Телевізійна патрульна служба. Ситуація.
00.20 Серіал «Незнайомці».
00.50 Прогноз погоди.

КДРТРК

13.00 Анонс.
13.05 Київські новини.
13.20 Серіал «Місто, або Пригоди Сідні Чейз».
13.50 Не панський маєток.
14.20 Шлягер представляє.
15.05 Конкурент.
15.35 Автографи.
16.05 Київські мініатюри.
16.35 Домашній доктор.
17.00 Серіал «Місто, або Пригоди Сідні Чейз».
17.30 За київським часом.

СТБ

07.00 Програма передач.
07.05 «Вікна». Новини.
07.25 Серіал «Доля».
07.55 «Вікна». Бізнес.
08.10 Імпреза.
08.40 «Вікна». Новини.
09.05 Серіал «Селеста».
09.50 Музика від СТБ.
10.15, 16.10, 17.40 Телемагазин «ІДЕЕА-студіо».
10.30 Серіал «Нічні лікарі».
11.30 Програми «Біз-ТБ».
12.05 Худ. фільм «Зелений фургон». 1 серія.
13.20 Телемагазин.
13.40 Док. серіал «Анатомія катастроф».
14.10 Мультсеріал «Бабар».
14.35 Дитячий сеанс. Худ. фільм «Мій перший друг».
16.00 «Вікна». Новини.
16.40 Програми «Біз-ТБ».
18.00 Серіал «Селеста».
19.00 «Вікна». Новини.
19.30 Худ. фільм «Зелений фургон». 2 серія.
20.50 «Вікна». Новини.
21.00 Серіал «Хороші хлопці, погані хлопці».
22.00 Худ. фільм «Амбіції».
23.45 Новини кіно.
23.55 «Вікна». Новини.

НОВИЙ КАНАЛ

06.50, 07.20, 08.35 Підйом.
06.55 Мультсеріал «Динозаврики».
07.43 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів».
09.30 Худ. фільм «Щит і меч». 4 серія.
11.20 Худ. фільм «Нестерпне створіння».
12.55 Ток-шоу «Важливий гість».
13.10 Худ. фільм «Катруся».
14.20 Репортер.
14.50 Худ. фільм «Увага! Всім постам...»
16.05 Банани в піжамах.
16.10 Мультсеріал «Динозаврики».
16.40 Серіал «Горець-2».
17.30 Худ. фільм «Ріка не тече назад».
19.00 Репортер.
19.15 «2000 призів до року 2000».
19.20 «Здоровий сон від «Венетто».
19.25 Серіал «Вулиці розбитих ліхтарів».
20.15 Час «Нью Вінд».
20.25 Худ. фільм «Командо».
22.00 Репортер.
22.15 Модні тканини на Толстого, 5.
22.20 Худ. фільм «До крайньої межі».
00.00 Вечірній дзвін.
00.30 Серіал «Горець-2».

СУБОТА, 18 грудня

УТ-1

07.30 Анонс.
07.35 ТРК «Ера» представляє: «Доброго ранку, Україно!».
09.00 Док. серіал «Живі заокеанські легенди». 1 серія.
09.30 Мультфільм.
09.50 Зірки, на сцену!
10.20 Худ. фільм «Корчма «Ямайка».
12.00 УТН. День.
12.20 Classic-прем'єр.
12.50 Мультфільм «Як хлопчик Миколай став Святим».
13.25 Мелодія чарівної струни.
13.50 Надвечір'я.
14.25 Альманах «Основи».
15.00 УТН. День.
15.20 «Не все так погано...».
16.00 Любі мої, хороші... О. Хвиля.
16.30 Всесвітній спортивний огляд «Gillette».
17.00 «Мотив для двох сердець». Заключний концерт І Всеукраїнського фестивалю родинної творчості. Частина 3.
18.00 УТН. Вечір.
18.20 Погляд у світ. Огляд міжнародних подій.
18.55 Серіал «Шведські сірники».
20.00 Інтеграл. Аланіс Морісетт.
20.40 Вечірня казка.
21.00 УТН. Панорама.
21.40 Світ спорту.
22.00 Телефортуна.
22.30 Автосапієнс.
23.00 Інтеграл. Жан-Мішель Жар.
23.45 ТРК «Ера» представляє: «Доброї ночі, Україно!».

УТ-2

10.00 Телеанонс.
10.05 Сімейна кухня.
10.20 Музична пошта.
10.50 Бізнес і влада.
11.20 Діалог зі сфінксом. Авторська програма А. Дмитрука.
11.50 Надзвичайна ситуація.
12.20 Спортивний канал.
14.00 Блок суспільного телебачення.

КАНАЛ «1+1»

07.00 Парк автомобільного періоду.
07.40 Як стати зіркою.
08.15 Мультсеріал «Пригоди Соніка».
08.40 Фонтан-клуб.
09.15 Доброго ранку, країно!
10.00—14.00 Програми УТ-2.
15.00 Гумористична програма «Доктор Угол».
15.25 Серіал «Команда «Акапулько».
16.30 Як стати зіркою.
17.10 Гумористична програма «Недотепи».
17.25 Серіал «Конан».
18.20 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Свій серед чужих, чужий серед своїх».
20.05 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Каратель».
21.45 Табу.
22.25 «Кінопристрасті» представляють. Худ. фільм «Янголятко-3».
00.05 Серіал «Коджак».

УТ-2

«ІНТЕР»

09.00 «Інтер»-анонс.
09.05 Прогноз погоди.
09.10 Дітвора.
09.40 Не час.
09.55 Ранкова зірка.
10.30 Ранкова пошта.
11.05 НЛО.
11.35 Смак.
11.55 Ризький бальзам на душу. Д. Лідер.
12.25 Фан-клуб.
12.55 Телевізійний центр моди.
13.25 Час літати.
13.55 Життя тварин.
14.20 Спорт-тайм.
14.55 Серіал «Світ пригод».
15.40 Мультазбука.
16.05 Худ. фільм «Між високих хлібів».
17.25 Шукаю тебе.
18.05 Прем'єра гумористичної програми «Нові одеські розповіді».
18.25 Худ. фільм «Двадцять доларів».
19.50 Національна лотерея.
20.00 Інформаційна програма «Подробиці». «Час».
21.00 Прогноз погоди.
21.10 Гарний настрій. «Елка і кореші».
21.20 Худ. фільм «Турбулентність».
23.00 Ах, анекдот, анекдот.
23.30 Худ. фільм «Знамениті брати Бейкер».
01.20 Прогноз погоди.

КДРТРК

08.00 На ранковому прийомі.
08.50 Повернення. Духовне слово Патріарха Київського і Всієї Русі-України Філарета.

СТБ

08.00 Програма передач.
08.05 Програми «Біз-ТБ».
09.25 Мультсеріал «Ремі».
09.55 «Вікна». Новини.
10.15 ТБ-шоу «Інстинкт».
10.45, 12.40, 16.10 Телемагазин «ІДЕЕА-студіо».
11.00 Мультфільм.
11.10 Серіал «Діти Хендерсона».
12.10 Мультсеріал «Сімпсони».
13.00 Програми «Біз-ТБ».
15.40 Телемагазин.
16.00 «Вікна». Новини.
16.40 Музика на СТБ.
17.00 Мультсеріал «Байки зі склепу».
18.00 «Вікна» у світ.
18.30 Худ. фільм «Маніяк».
21.00 Програма «Великий репортаж».
21.30 Маппет-шоу.
22.00 «Вікна». Новини.
22.15 Худ. телефільм «Галіфакс». 8 серія.
00.20 Худ. фільм «Залишковий смак пристрасті».

НОВИЙ КАНАЛ

08.00 Мультфільм «Лео Лев — король джунглів».
08.50 Банани в піжамах.
09.05 Док. фільм «Дика природа світу».
10.00 Мультфільм «Чарівництво доктора Снаглса».
11.20 Худ. фільм «Летюча миша». 1 серія.
12.25 «Здоровий сон від «Венето».
12.30 Худ. фільм «Летюча миша». 2 серія.
13.40 Худ. фільм «Пригоди маленького тата».
14.45 Репортер.
14.55 «2000 тисячі призів до року 2000».
15.00 Худ. фільм «Погана прикмета».
16.35 Худ. фільм «Банкнота в 1000000 фунтів стерлінгів, або Розміняйте мільйон».
18.00 Серіал «Всі ріки течуть».
18.55 Джентльмени в гостях у «Стерха».
19.00 Репортер.
19.10 Худ. фільм «Автора, автора!».
21.00 «Здоровий зір з клінікою «Оптимед».
21.10 Худ. фільм «Роман з каменем».
22.50 Худ. фільм «Дівочий кегельбан».
00.05 Вечірній дзвін.

НЕДІЛЯ, 19 грудня

УТ-1

07.30 Анонс.
07.35 ТРК «Ера» представляє: «Доброго ранку, Україно!».
08.50 Естрадна «Прем'єр-ліга».
09.25 Шоу самотніх холостяків.
09.55 Українське спортлото.
10.00 Наше військо.
10.30 Телефортуна.
11.00 Хто в домі хазяїн?
11.30 Медичний тижневик «36,6».
12.00 УТН. День.
12.15 Серіал «Шерлок Холмс».
13.10 Розслабтесь, ви в ефірі...
13.40 Клуб «Суперкниги».
14.00 Мультфільм на замовлення.
15.00 УТН. День.
15.15 Наш дім.
15.40 Перехрестя.
16.15 Нова колекція.
16.35 Милосердя.
17.00 Сім днів спорту.
18.00 УТН. Вечір.
18.20 Бути жінкою.
18.50 Серіал «Шведські сірники».
19.50 Інтеграл. R. E. M.
20.40 Вечірня казка.
21.00 7 днів.
22.00 Худ. фільм «Останнє метро».
00.10 ТРК «Ера» представляє: «Доброї ночі, Україно!».

УТ-2

10.00 Телеанонс.
10.05 Національний хіт-парад. Тижневик.
10.35 Клуб 700.
11.05 Людина і закон.
11.35 Концерт квартету баяністів Національної філармонії.
12.35 Відкриваємо Біблію.
13.05 Спортивний канал.

КАНАЛ «1+1»

07.00 Худ. фільм «Свій серед чужих, чужий серед своїх».
08.40 Повне мамаду.
09.10 Два роялі.
10.00—15.00 Програми УТ-2.
15.00 Проспорт.
15.35 Серіал «Уокер — техаський рейнджер».
16.30 СВ-2000.
17.25 Серіал «Геркулес».
18.20 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Королі жарту».
20.00 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Чорна вдова».
21.55 «Аргумент кіно» представляє. Худ. фільм «Репетиція оркестру».
23.20 Серіал «Коджак».

УТ-3

«ІНТЕР»

09.00 «Інтер»-анонс.
09.05 Прогноз погоди.
09.10 Оповідки про казки.
09.30 Прокинься і співай!
10.15 Уік-енд.
10.45 Б. Бурда у програмі «Смачно з «Олейною».
11.05 Доки всі вдома.
11.40 Караоке на майдані.
12.05 Мелорама.
12.35 Музичний під'їзд.
12.55 Підводна одіссея команди Кусто.
13.50 Супутник «Планети Здоров'я».
14.20 Сміхопанорама.
14.50 Мультфільм.
15.15 Худ. фільм «Пірати Малайзії».
17.00 Брейн-ринг.
18.00 Худ. фільм «30-го знищити».
20.00 Інформаційно-аналітична програма «Подробиці тижня».
20.40 Прогноз погоди.
20.50 Джентльмен-шоу.
21.25 Худ. фільм «Тінь».
23.10 Концерт «Усе попереду!».
23.50 Інтерспорт.
00.00 Прогноз погоди.

КДРТРК

08.00 Недільні зустрічі.
08.30 Дім і стиль.

СТБ

08.00 Програма передач.
08.05 Програми «Біз-ТБ».
09.25 Мультсеріал «Ремі».
10.00 Імпреза.
10.30 «Мак і Матлі».
11.00 Мультфільм.
11.10 Серіал «Діти Хендерсона».
12.10 Мультсеріал «Сімпсони».
12.40, 15.05 Телемагазин «ІДЕЕА-студіо».
13.00 Програми «Біз-ТБ».
14.45 Телемагазин.
15.20 Худ. фільм «Старі на збиранні хмелю».
17.00 Бізнес-студія.
17.35 Мультсеріал «Байки зі склепу».
18.30 «Вікна». Спорт.
19.00 Футбол. Англійська прем'єр-ліга.
21.00 Програма «Випадковий свідок».
21.30 Маппет-шоу.
22.00 «Вікна». Новини.
22.15 Худ. фільм «Жовта преса».
00.00 Програма «Ні пуху ні пера».

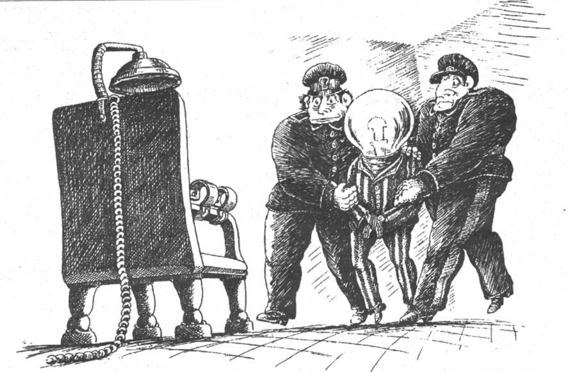
НОВИЙ КАНАЛ

08.00 Мультфільм «Горбун з Нотр-Дам».
08.50 Банани в піжамах.
09.05 Док. фільм «Дика природа світу».
10.00 Індійський фільм.
12.20 Спитайте у лікаря.
12.45 Худ. фільм «Візьми мене з собою».
14.00 Худ. фільм «Історія моєї дурості».
15.25 Репортер.
15.35 «2000 тисячі призів до року 2000».
15.40 Мультфільм «Швейцарська сім'я Робінзонів».
16.25 Худ. фільм «Гвенівер».
18.00 Серіал «Всі ріки течуть».
18.54 Джентльмени в гостях у «Стерха».
19.00 Репортер.
19.10 Прощавай, століття!
19.20 Худ. фільм «Ділова дівчина».
21.05 Акція «Відкрий своє серце дітям разом з Британськими авіалініями».
21.10 Худ. фільм «Перлина Нілу».
22.55 Худ. фільм «Акумулятор».

По цей і по той бік рубильника

Що може бути страшніше за розбурхану стихію? Звісно, ще більша стихія. Це правда, але, даруйте мені, далеко не вся. Набагато віроломніші і жахливіші за природні нерідко бувають рукотворні катаклізми, спровоковані людськими амбіціями, недалекоглядністю, а то й, ніде правди діти... немудрістю. І тоді порівняно з ними гнів природи — безневинні дитячі пустощі. Саме такий доморослий монстр лютує нині на Сумщині. І ні захисту від нього, ні порятунку...

Жонглювання над безоднею та ще й у темряві

Звалилося лихо на бідні голови сумчан неждано-негадано надвечір 25 листопада, і за мить область на кілька годин поринула в непроглядну пітьму. Без світла враз залишилося більше половини міст і сіл, зупинився електротранспорт, завмерла більшість заводів і переробних підприємств. Одночасно зосталися паралізованими сотні життєзабезпечувальних об'єктів: лікарні, пекарні, каналізаційно-насосні станції, практично всі міські водозабори, котельні.

Відтоді рукотворне чудовисько наводить жах і паніку на людей щодня і щогодини. І тільки випадковість, а певніше — Божа милість, поки що рятують Сумщину від глобальних катастроф і аварій. Адже від безодні —навіть страшно подумати! — її відділяли лічені секунди й міліметри. У хронологічному порядку перелічимо найекстремальніші з цих випадків.

Вечір, 25 листопада. Знеструмлено кілька надпотужних компресорних станцій на міжнародних газопроводах «Дружба» та «Уренгой—Помари—Ужгород». Від вибуху на них, який на стокілометровому перегоні розніс би вщент усе живе й неживе в радіусі кількох кілометрів, область віддаляли лічені хвилини. Про матеріальні збитки та політичні наслідки для України від такого «феєрверка» ліпше не думати.

26 листопада. Глухівський район протягом 10 (!) годин знекровлено через відсутність електроенергії. Результат — майже половина котелень (30 із 63) за цей час розморожується. Цього самого дня з тієї само причини пожежні команди ціною неймовірних зусиль відвертають вибух Буринської районної котельні, а хірургам лікарень дивом вдається врятувати на операційних столах кількох хворих.

27 листопада. Вулиці знеструмленого Конотопа заливають каналізаційні нечистоти, а в Сумах вони вливаються у Псел.

29 листопада. Немає напруги на залізниці. І лише випадковість рятує від катастрофи кілька товарних поїздів та ешелон з нафтопродуктами.

Проте «новаторам» цього здається замало, і вони чинять спробу за одним заходом від'єднати від електромережі велет хімії «Сумихімпром» та Роменський нафтогазовидобувний вузол. Якби вони здійснили свій задум, Україна оговтувалася б від екологічної катастрофи роки.

Ось далеко не повний перелік рукотворного лиха, що його зазнала Сумська область в останній п'ятиденці листопада.

Насправді ситуація багато катастрофічніша. Десятки тисяч житлових будинків і ще більше квартир упродовж кількох діб залишаються без світла, води й опалення. На мільйони гривень «згоріло» електропобутової техніки, передусім холодильників і телевізорів. І це за неповний тиждень. Висновок: на початок грудня Сумщина нагадувала бівак російської армії під Бородіно: всі із смолоскипами, страшенно злі і рвуться наче в останній бій.

Самоуправство коштує дорого

Однак, як з'ясувалося згодом, то були тільки квіточки. «Ягідками» сумчан частують із 3 грудня, коли розпочалося так зване віялове від'єднання від електроенергії вся і всіх. Відтоді спочатку одна половина області журиться при каганцях, а інша ледь-ледь животіє на аварійній броні, а потім — навпаки.

— Безкарно ця енергетична анархія довго тривати не може, — коментує ситуацію начальник оперативно-диспетчерської служби ВАТ «Сумиобленерго» Анатолій Міщенко. — Розплачуватися за неї доведеться трагедіями і подальшим спадом виробництва. Занадто дорога ціна. Прикро, що «герої» так і залишаються безіменними.

Щодо економіки, то вона в нас, бідолашна, давно балансує над прірвою. А тепер, схоже, їй напевне гаплик. Адже від цієї вакханалії найбільше постраждали ті, хто фактично самотужки вивозив на своїх плечах увесь тягар економічних проблем регіону: надав робочі місця, справно забезпечував бюджетні надходження, годував і одягав Сумщину. Серед них велет української індустрії — сумське об'єднання імені Фрунзе і «Хімпром», конотопський завод «Мотордеталь», Роменська гардиннотюлева фабрика, всі без винятку підприємства харчової, переробної та спиртової промисловості. Отож державний і регіональний бюджети за останні півмісяця вже недоодержали щонайменше дварти десятки мільйонів гривень. Почалися перебої з хлібом, молочною продукцією. Одне слово, куди не кинь — всюди клин. Хто відповідає за це? Де «герой», якого вся Сумщина згадує незлим, тихим словом?

— Звісно, що в Києві, — обурюється заступник технічного директора ВАТ «Сумиобленерго» Юрій Кузьменко.

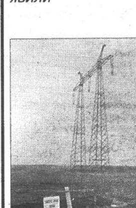
— І хто ж?

— Міністерство енергетики України! Це з його «благословення» Північні енергетичні мережі (Харків) вдалися до нинішнього енергетичного свавілля: без узгодження з нами, будь-яких графіків і попереджень знеструмлюють що заманеться і коли заманеться. І роблять це «керманичі» всупереч законам і здоровому глузду. Як наслідок — нині область споживає електроенергії вдвічі менше від рівня аварійної броні — 170—180 мегават при визначених 317. Тому йдеться не про анархію чи свавілля, а може, відверте беззаконня?

— Даруйте, але сьогодні від енергетичної кризи потерпає вся Україна. Чи один чиновник винен у тому, що на теплоелектроцентралях бракує газу, вугілля, мазуту, а на атомних електростанціях — ядерного палива. Додайте сюди ще й мільярдні борги за спожиту електроенергію.

— У міністерстві взяли собі в голову, — розповідає заступник генерального директора «Сумиобленерго» Левон Варданян, — нібито Сумщина розкошує від надлишку електроенергії, ось і урізають ліміти вдвічі або вимикають рубильник. І все їм сходить... Розповідь про міністерські волюнтаристські діяння така сумна, як і повість про Ромео і Джульєтту.

Щоб ми усвідомили, хто хазяїн, на компанію наслали загони перевіряльників. Два місяці обласні прокуратура, КРУ, податкова міліція трясли нас, мов боксерську «грушу», а фінансових порушень так і не виявили

Північні енергетичні мережі (Харків) з «благословення» Міністерства енергетики України без узгодження з нами, без будь-яких графіків і попереджень знеструмлюють коли заманеться. На початок грудня Сумщина нагадувала бівак російської армії під Бородіно: всі із смолоскипами, страшенно злі і рвуться наче в останній бій

А до світла – рукою подати

Сумська область останніми роками постійно зазнавала дефіциту енергетичних потужностей у 200—300 мегават. Усі спроби попередньої облдержадміністрації переломити ситуацію на краще постійно зазнавали фіаско. Всупереч логіці міністерство щозими чинило спробу загнати Сумщину у прокрустове ложе — 180 мегават. Щоб позбутися цього диктату і не залежати від можновладного пана, керівники «Сумиобленерго» цього року самостійно взялися за розв'язання хронічної болячки.

Хто стукає — тому відчиняють. Після кількох місяців пошуків заповітні двері їм відкрило РАТ «ЄЕС Росії», яке погодилося укласти договір на пряму поставку російської електроенергії безпосередньо «Сумиобленерго». Здавалося б, усе «о'кей». Та не будемо поспішати з оплесками.

— Наша ініціатива вочевидь не до вподоби міністру енергетики Івану Плачкову. Він проти: для чого нам чуже добро, коли свого нікуди дівати? Україна, мовляв, має дворазовий запас генерувальних потужностей, — невесело продовжує Левон Варданян. — Доводи про те, що укладений договір допоможе зберегти виробничий потенціал регіону, тільки дратували столичного начальника: «ні» — і край. То одну неприйнятну умову висуне, то іншу.

Сумчани заручаються підтримкою віце-прем'єра, та Плачков непохитніший за гранітну скелю. Вони знову по допомогу до прем'єра — і знову осічка.

— Щоб ми усвідомили, хто хазяїн, на компанію наслали загони перевіряльників. Два місяці обласні прокуратура, КРУ, податкова міліція трясли нас, мов боксерську «грушу», а фінансових порушень так і не виявили.

Хоч як дивно, але змагання з міністерством мої земляки програли. Не допомогло їм навіть заступництво Президента України. І це тоді як російська електроенергія була дешевша за українську на 20 відсотків.

Однак на цьому протистояння між міністерством і «Сумиобленерго», за яким сотні промислових і комунальних підприємств та майже півтора мільйона приватних споживачів, не закінчилося. Програвши перший раунд, останні не стали чекати біля моря погоди і ще восени запропонували Міненерго нові ефективні шляхи виведення області з прогнозованої ними нинішньої кризи: у рахунок погашення заборгованості через об'єднання імені Фрунзе поставити на Зміївську ДРЕС до двохсот мільйонів кубометрів туркменського газу або на таких же умовах здійснити поставку ядерного палива для Запорізької АЕС, де через його дефіцит два реакторні блоки ще й досі в «офсайді».

— Та пан міністр і тут виявився на «висоті», — підбиває підсумки Левон Варданян. — І перша, і друга пропозиція не пройшли. Постає цілком закономірне запитання: чому не прийняти руки допомоги, яка значною мірою могла б пом'якшити сьогоднішню енергетичну кризу?..

Владислав ЖМУРКОВ.

Суми.

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

Нас очікує найстрашніша зима

Масові відключення електроенергії в Україні вже не лише невеликих сіл та селищ, а й обласних центрів, стало практикою останніх двох тижнів, йдеться у повідомленні прес-служби партії «Реформи і Порядок». Справджуються найгірші прогнози фахівців — головний удар, якого завдають по економіці України у зв'язку з непроведенням структурних реформ, адміністративних та економічних реформ, — це удар по енергетиці України. Дехто робить спробу звинуватити конкретних міністрів, чи то міністра енергетики чи інших керівників галузей, але факт залишається фактом. Після передачі в управління цілого ряду обленерго економічному клану треба очікувати ще гіршої ситуації на енергоринку України. Політичний холдинг отримав прямий доступ до рубильника. «На наш погляд, — підкреслив заступник голови партії «Реформи і Порядок» Сергій Соболєв, — без вирішення кардинального питання реформування економіки, припинення і відміни страшної практики передачі в управління таких життєво важливих об'єктів, як обленерго, нас очікує найстрашніша зима за всі роки незалежності».

Позачергові збори акціонерів ВАТ «Сілур» відбудуться 24 грудня 1999 року о 14 годині за адресою: Харцизьк, Донецька обл., вул. Філатова-9 СДЦ № 1.

Порядок денний, доповнений, зі змінами

1. Вибори голови правління — Генерального директора ВАТ «Сілур».
2. Про створення представництва ВАТ «Сілур» у Києві, затвердження положення про представництво.
3. Про зміну незалежного реєстратора.
4. Про відміну рішення загальних зборів акціонерів «Про ліквідацію ТОВ «БК-Сілур» та прийняття рішення про приєднання його до ВАТ «Сілур».
5. Внесення доповнень та змін до статуту ВАТ «Сілур».
6. Пункт «Різне» — виключити.

Правління ВАТ «Сілур».

До відома акціонерів Відкритого акціонерного товариства «Міжнародний комерційний банк»!

У зв'язку з надходженням до Правління ВАТ «Міжнародний комерційний банк» пропозицій акціонерів, щодо доповнення порядку денного позачергових Загальних зборів акціонерів ВАТ «МКБ», Правління приймає рішення та повідомляє про наступне:

Доповнити порядок денний позачергових Загальних зборів акціонерів ВАТ «МКБ», які призначені на 22 грудня 1999 року, питаннями:

«Зміни у складі Ради Банку»

«Зміна місцезнаходження ВАТ «МКБ» в м. Києві»

Порядок денний загальних зборів акціонерів ЗАТ «Вторинні ресурси»

що відбудуться «27» січня 2000 р. о 14 годині за адресою: 25050, м. Кіровоград, вул. Виставочна, 2 Г в залі засідань. Реєстрація акціонерів та їх представників починається о 13 годині 27 січня 2000 року за місцем проведення зборів.

На Загальних зборах будуть розглянуті питання:

1. Звіт Голови правління про підсумки фінансово-господарської діяльності товариства за 1999 рік.
2. Звіт ревізійної комісії.
3. Затвердження річного балансу та фінансових результатів за 1999 рік. Визначення основних напрямів діяльності на 2000 рік.
4. Порядок розподілу прибутку за 1999 рік.
5. Про випуск акцій другої емісії та збільшення Статутного фонду товариства.
6. Внесення змін до статуту.
7. Про передачу ведення реєстру власників іменних цінних паперів.

Повідомлення про збільшення статутного фонду ЗАТ «Вторинні ресурси»

1. Збільшення статутного фонду проводиться з метою залучення додаткових коштів, що будуть направлені на розвиток підприємства.
Збільшення статутного фонду здійснюється шляхом випуску нових акцій.
Розмір збільшення статутного фонду 1 316 664 грн.
2. Другий абзац Ст. 3.1. Статуту товариства передбачається викласти у слідуючій редакції:
«Розмір статутного фонду складає 4 158 635 (чотири мільйони сто п'ятдесят вісім тисяч шістсот тридцять п'ять) гривень розподілений на 4 158 635 простих іменних акцій номінальною вартістю одна гривня».
3. Додатково випускається 1 316 664 штук простих іменних акцій номінальною вартістю одна гривня кожна. Загальна номінальна вартість акцій додаткового випуску 1 316 664 гривень.
4. Акції розміщуються серед акціонерів Товариства шляхом укладання договорів купівлі — продажу між емітентом та акціонером.
5. Договори купівлі — продажу між емітентом та акціонерами укладаються на підставі поданих від акціонерів заяв.
6. Переважне право на придбання акцій при другій емісії мають акціонери товариства.
7. Збитків, пов'язаних зі зміною статутного фонду, не передбачається.

Арбітражний суд м. Києва

(252030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-в)

порушив справу № 5/385 б про банкрутство Спільного підприємства «ВІКЛЕН»

(м. Київ, вул. Чистяківська,24; код ЄДРПОУ 22902306. рах. 26003001000252 в АБ «Зевс», МФО 322603).

Претензії кредиторів і заяви санаторів приймають протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Арбітражний суд м. Києва

(252030, м. Київ вул. Б. Хмельницького,44-в)

порушив справу № 5/384 б про банкрутство Корпорації «ІРІС-корпорейшн»

(м. Київ, пр. Академіка Глушкова,1; код ЄДРПОУ 23523232, рах. 26003003000034 в АБ «Зевс», МФО 322603).

Претензії кредиторів і заяви санаторів приймають протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Арбітражний суд Черкаської області (257016, м. Черкаси, бул. Шевченка, 307) за заявою СП «Вінісін», м. Калуш Івано-Франківської обл., порушив справу № 08/2293 про банкрутство КПТ магазин № 75 «Взуття», 258900, м. Умань Черкаської обл., вул. Леніна, 35; р/р 000609725 в Уманському відділені ПІБ, МФО 354381. Код ЗКПО 14190725.

Претензії кредиторів та заяви можливих санаторів приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

ТОВ виробничо-торгівельна фірма «Адіс» повідомляє про зміну статутного фонду.

Місто Чернівці. Телефон (03722) 7-81-28. Факс 55-3320.

СП ТОВ «Друкарня «Лівобережна» оголошує про свою ліквідацію.

Всі претензії приймаються протягом одного місяця з часу публікації цього оголошення.

В Арбітражному суді м. Києва (м. Київ-30, вул. Б. Хмельницького, 44-в) порушено справу № 2/629б про банкрутство Закритого акціонерного товариства «Холдінг-центр БІТ» (м. Київ, вул. Артема, 31, р/р № 26007001300124, МФО 322368 в ДАСІЕБУ «Укрспецімпексбанку»). Розпорядником майна призначено ДПІ у Шевченківському районі м. Києва.

Славутська об'єднана державна податкова інспекція повідомляє, що арбітражний суд Хмельницької області порушив справи про банкрутство:

— приватного малого підприємства «Барс» (281070, м. Славута, вул. Лісна, 7/52, р/р 26006240041001 в АКБ «Україна» м. Славута), справа № 9/224-Б;

— приватного підприємства «Оксана» (281070, м. Славута, вул. Чкалова, 10/30, р/р 26000301260352 в ПІБ м. Славута), справа № 8/233-5.

Майнові вимоги кредиторів приймаються протягом місяця зі дня опублікування оголошення.

До уваги акціонерів Закритого Акціонерного Товариства «Київське ремонтно-будівельне управління «Рембудмонтаж»

Закрите Акціонерне Товариство «Київське ремонтно-будівельне управління «Рембудмонтаж» (надалі — «Компанія») цим повідомляє своїх акціонерів про те, що Загальні Збори Акціонерів відбудуться 27 січня 2000 року о 15 годині за адресою: м. Київ, вул. Куренівська, 27а.

Порядок денний:

1. Затвердження інформації про випуск акцій Компанії.
2. Затвердження змін та доповнень до установчих документів Компанії.
3. Обрання Голови Правління та інших членів Правління.
4. Обрання членів Ревізійної Комісії.

Арбитражный суд Харьковской области

(310022, Харьков, площадь Свободы, 5, Госпром, 8-й подъезд)

возбудил дело № 9568/7-71 о банкротстве общества с ограниченной ответственностью «Ясон ЛТД»,

юридический адрес: Харьков, переулок Фейербаха, 1/3; осн. текущий счет 26001012152 в филиале № 3 «СтудГрант» Акционерного Восточно-Украинского Биржевого Банка «Грант», МФО 351759, код ОКПО 21183418.

Претензии кредиторов и заявления санаторов принимаются в течение одного месяца со дня опубликования объявления.

Шановні акціонери ВАТ «Орджонікідзевський ремонтно-механічний завод»! Правління ВАТ «ОРМЗ» повідомляє про проведення чергових зборів акціонерів, що відбудуться 29 січня 2000 року о 12-й годині за адресою: м. Орджонікідзе Дніпропетровської області, вул. Першотравнева, 1.

Порядок денний:

1. Звіт голови правління про результати фінансово-господарської діяльності ВАТ за звітний період та визначення основних напрямів розвитку товариства на 2000 рік. Затвердження річного бухгалтерського звіту товариства.
2. Звіт голови спостережної ради товариства про виконану роботу за звітний період.
3. Звіт голови ревізійної комісії ВАТ «ОРМЗ» за підсумками фінансової діяльності товариства за звітний період.
4. Про вибори членів спостережної ради.
5. Про створення дочірніх підприємств.

Для участі у зборах необхідно мати при собі паспорт. Початок реєстрації акціонерів проводитиметься 28 січня 2000 р. з 8.00 до 16.00 та 29 січня з 7.00 до 10.00 2000 р.

Телефон для довідок: 4-23-01.

З повагою правління, спостережна рада ВАТ «ОРМЗ».

Спортивний кур'єр

БАСКЕТБОЛ. Приємний подарунок прихильникам зробили баскетболісти київського ЦСКА. У Палаці спорту в матчі 1/16 фіналу Кубка Корача вони виграли в сильного клубу «Нансі» (Франція) — 74:73 (35:48). У ході зустрічі українці навіть програвали 20 очок. Однак, виявивши завидну волю і високу майстерність, здолали суперника. Найрезультативнішим у переможців був В'ячеслав Євстратенко — 16 очок.

ФУТБОЛ. Ліга чемпіонів. Другий етап. Група А. «Порту» (Португалія) — «Герта» (Німеччина) — 1:0; «Барселона» (Іспанія) — «Спарта» (Чехія) — 5:0.

Група В. «Бордо» (Франція) — «Фіорентина» (Італія) —0:0, «Манчестер Юнайтед» (Англія) — «Валенсія» (Іспанія) — 3:0.

Підтримайте шахи

У Києві триває відкрита першість Центральної ради спортивного товариства профспілок «Україна» з шахів. Головний склад учасників представляють кандидати в майстри спорту, а також є два міжнародні майстри — Віктор Савинов (2455), Сергій Перун (2401) та один міжнародний гросмейстер — Лідія Семенова (2318).

Дуже шкода, що на цю першість не можуть приїхати всі найсильніші шахісти України, а планували приїзд з кожної області. Але спортивні організації не в змозі профінансувати поїздку шахістів до столиці. В результаті падають спортивні досягнення в Україні, не зростають шахові таланти.

Приємно здивував приїзд шахістів із Кіровоградської області. З'ясовується, їх підтримала Державна льотна академія Кіровограда. Хочеться вірити в майбутнє шахів України, а також в людей, які підтримуватимуть цю старовинну гру.

«Артек» пішов на канікули

Щоб належно підготуватись до свого 75-річчя, зачинилась до весни дитяча республіка «Артек». Тут цього року оздоровилось 24,5 тисячі дітей з різних країн.

До ювілею «Артека», крім кримчан, готуються численні друзі. Щойно продовжила договір про співробітництво на 2000 рік робоча група Ямало-Ненецького автономного округу. Звідти півтори тисячі дітлахів прилетять до табору вже в березні. Для цього налагоджено «повітряну стежку» між Салехардом і Сімферополем.

У щедрості необмежені можливості

Відомий у Миколаєві меценат — директор видавничої фірми «Можливості Кіммерії» В. Карнаух — зробив приємний дарунок Південнослов'янському інститутові. Вуз щойно відзначив своє п'ятиріччя. Тож підприємець надав його кращим студентам стипендії в розмірі 100 гривень. Оскільки державна стипендія (навіть після її недавнього підвищення) сягає лише 25—30 гривень, то вчинок мецената у вузі розцінили як досить щедрий і благородний.

✔Фотофакт

У Луганському обласному відділі внутрішніх справ відкрито меморіальну Дошку пам'яті загиблим міліціонерам. Сюди приходять ветерани органів міліції та молоді правоохоронці.

Фото Вадима ЛІСНОГО (ДІНАУ).

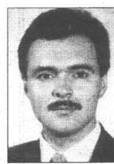
Асоціація народних депутатів України з глибоким сумом сприйняла повідомлення про передчасну смерть **Дубовського Анатолія Івановича** — народного депутата України Верховної Ради 12-го скликання, вченого, лікаря, активного законотворця і відомого державного діяча незалежної України. В нашій пам'яті він назавжди залишиться сучасним політиком і видатним керівником у галузі медицини.

Правління Асоціації висловлює щире співчуття рідним і близьким покійного.

10 грудня — Всесвітній день прав людини

Невідчужувані й непорушні

Нещодавно наше парламентське видавництво оприлюднило чергову книгу, яка має допомогти українському громадянинові краще орієнтуватися в конституційному законодавстві України. Йдеться про неординарну працю завідувача відділу Науково-експертного управління секретаріату ВР, кандидата юридичних наук Миколи Хавронюка «Коментар законодавства України про права та свободи людини і громадянина». Чим саме неординарну — про це в інтерв'ю з автором книги.

— Пане Миколо, я, як і ви, не маю ані найменшого сумніву, що в нашій державі не знайдеться жодного громадянина, який би хоч краєм вуха не чув про виписані на папері конституційні гарантії свого буття. Інша справа, що правообізнаність народу вражаюче низька...

— Достатньо розгорнути прийняту 28 червня 1996 року Конституцію України, другий розділ якої присвячений виключно правам, свободам, обов'язкам людини та громадянина. 48 статей! Причім жодна, відповідно до статті 157 Основного Закону, не може бути змінена, якщо ці зміни передбачають скасування чи обмеження цих прав і свобод.

Стаття 21 Конституції проголошує: «Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними». Останнє, зокрема, означає, що більшість прав і свобод, які ми маємо за Конституцією, не даровані нам ні державою, ні будь-ким іншим. Вони, як загальновизнані у світі стандарти можливої поведінки, належать кожній людині від народження, і суспільство та держава це визнають як факт.

— Простіше кажучи, ви подаєте читачеві дослівно виписані законодавцем права людини й громадянина і тут же спробували, даруйте на слові, «розжувати», донести до свідомості їх суть.

— Ставлячи за мету подати читачеві детальний зміст усіх його конституційних прав і свобод, я, крім того, намагався показати існуючий порядок їх захисту, не обминаючи різноманітних перепон, притаманних нашому суспільству, і державній владі зокрема.

Візьмімо елементарне конституційне право на звернення. У статті 40 Конституції записано, що всі мають право направляти індивідуальні чи колективні звернення або особисто звертатися до органів державної влади, місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів... Право загальновідоме і одне з найбільш уживаних нашими скривдженими громадянами. Але чи всі зацікавлені знають, як саме написати це звернення, як, в які терміни на нього мають реагувати посадовці, у яких випадках звернення не розглядаються тощо? А все це детально виписано у законі «Про звернення громадян», що набрав чинності ще 2 жовтня 1996 року. Основні його положення я й доводжу до відома читача у відповідній главі книги.

За часів незалежності України наші співвітчизники отримали реальне право звертатися і до Європейського суду в Страсбурзі. Про це право багато хто чув, а ось механізму його використання не знає. Тому я визнав за доцільне підказати його у своїй книзі, де читач знайде не лише основні критерії, за якими високий суд приймає справи до розгляду, а й його адресу.

— При уважнішому ознайомленні з книгою впадає в око й інше. З одного боку, її можна вважати науковою працею, такою собі енциклопедією прав людини, з другого — читається легко і цікаво, тому нагадує літературу філософсько-романтичного жанру. Так замислено?

— Книга рекомендована Міністерством освіти як навчальний посібник для студентів у рамках вивчення курсів «Конституційне право», «Права людини». Разом з тим мені дуже хотілося б, щоб коло читачів було багато ширше, щоб книга вийшла дохідливою не лише для майбутніх правознавців, юристів-практиків, вашого брата-журналіста, який висвітлює складну тему правозахисту, а й для малопоінформованого пересічного читача. Тому для чіткішого розуміння тих чи інших наших прав і свобод, переконливості аргументів, наближення до реалій повсякденного життя довелося подати маловідомий статистичний матеріал, приклади емоційного забарвлення і таке інше.

Наприклад, багато хто пропустить повз вуха закладену в Конституції норму про важливість захисту генофонду України, але насторожиться, коли у зв'язку з цим повести мову про шкоду від самогоноваріння, розширення мережі виробництва і збуту алкогольної продукції. Одні вважають нинішні реалії ознакою певної свободи (хочеш —безбоязно жени самогон, скільки хочеш — пий), інші ладні криком кричати, що від такої свободи нація спивається.

Певен, що прихильники обох точок зору дещо зблизять свої позиції, коли ознайомляться ось із такою поданою у книзі статистикою. За підрахунками фахівців, кожний новий літр спиртного (в перерахунку на стовідсотковий спирт) на душу населення на рік є причиною приросту 0,236 % генетично неповноцінних дітей (мутантів), навчати яких можна лише в спеціальних школах для розумово чи фізично неповноцінних. Сьогодні із близько 450 тисяч дітей, що народжуються щорічно в Україні, майже 7 тисяч мають фізичні та психічні вади, викликані саме алкоголем.

Або таке. У Конституції читаємо про обов'язок держави захищати життя людини. Як держава сьогодні справляється з цим обов'язком — бачимо. Останнім часом непоодинокі випадки, коли активним політикам, журналістам, громадським діячам погрожують убивством, викраденням рідних чи близьких і через деякий час ці погрози злочинний світ реалізовує з цілковитою впевненістю, що правоохоронні органи не зможуть встановити ні виконавців, ні замовників злочину. Потерпілі — хто через розгубленість, хто з недовіри, хто через байдужість — не завжди своєчасно звертаються до відповідних державних органів, чим потім лише ускладнюють пошук своїх кривдників.

А чому б, скажімо, не створити при Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини спеціальний центр, до якого кожна особа мала б змогу направити для таємного зберігання протягом певного терміну (50 чи більше років) свою заяву, інші документи, звуко-, відеозаписи, а також речові докази, на підставі яких слідчі органи, в разі зникнення особи або її раптової смерті чи передсмертного стану (як наслідку злочинного посягання), мали б змогу встановити певні факти з її життя та вийти на слід злочинців. Наявність такого центру не тільки дала б змогу ефективніше розкривати заздалегідь сплановані злочини проти життя і здоров'я особи. Саме його існування і діяльність вже були б великим стримуючим фактором для осіб, що виношують злочинні наміри.

Про всі без винятку наші права й свободи, задекларовані в Конституції України, а також про шляхи захисту цих прав можна прочитати у книзі. Парламентське видавництво, спасибі йому, випустило її 50-тисячним накладом.

Узяв інтерв'ю Анатолій БЕНЬ.

Більшість прав і свобод не даровані нам ні державою, ні будь-ким іншим.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Геннадій УДОВЕНКО, голова Комітету ВР з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин

Були шанси. Але вчора

З нагоди Всесвітнього дня прав людини (10 грудня) президент Української Правничої Фундації, народний депутат України Сергій Головатий провів прес-конференцію на тему «Права людини в Україні-99: шлях у вчора (або 10 думок з приводу 10 грудня наприкінці XX століття)».

У своєму виступі С. Головатий заявив, що якщо прийняття в 1996 році Конституції України вважати «апогеєм у прогресивному розвитку національної системи захисту прав людин», то «апогеєм її руйнування та дискредитації» стали події, пов'язані з організацією та проведенням президентських виборів в Україні. Небезпідставність такого висновку народний депутат України підтвердив точкою зору зарубіжних ЗМІ на ці події, які кваліфіковано як «авторитаризм Кучми», «автократія», «система капіталізму «закадичних друзей» та «номенклатурний капіталізм». Сама Україна, як вважають зарубіжні ЗМІ, є «зубожілою авторитарною державою».

Підсумовуючи свій виступ перед журналістами, С. Головатий зазначив, що за багатьма показниками Україна через два роки після прийняття Конституції "повернулася туди, де була наприкінці 80-х та на початку 90-х років». Таким чином, шанс України на демократію та європейський стандарт національної системи захисту прав людини в XX сторіччі втрачено. І, на жаль, надово.

Олександр КУМЕЙКО.

На користь своїх громадян

(Початок на 1-й стор.).

Українська влада не впоралася із реформою соціальної системи: забезпеченням реалізації права людини на охорону здоров'я, на працю, на чисте довкілля, на право кожного заробляти засоби існування та поліпшувати свій добробут чесною, сумлінною працею. Для того, щоб громадяни могли реалізувати право на реалізацію своїх духовних і матеріальних потреб, вони повинні мати можливість реалізувати своє право на вибір місця роботи, бути спроможними заощаджувати кошти, що вимагає підвищення рівня оплати праці та пенсійного забезпечення.

Працюючи над вирішенням соціальних прав, особливу увагу фракція Народного руху приділяє захисту дитинства, котре перебуває у вкрай критичній ситуації. Ми вважаємо за необхідне створення Державного дитячого фонду, джерелом надходження коштів до якого стане податок з продажу тютюнових виробів та алкогольних напоїв.

З метою встановлення справедливості й повернення довіри громадян до держави, яка спроможна надавати гарантії, а не тільки відбирати, має бути вирішене питання про повернення заощаджень і вкладів громадян у банках і небанківських установах. Незважаючи на економічну кризу, всі свої ресурси держава повинна спрямувати на вирішення внутрішніх фінансових зобов'язань.

Одним з найболючіших питань політики будь-якої держави завжди було і залишається ставлення до інших, ніж державотворчий, етносів. Україна ніколи не була осередком шовінізму. Всі акції національної нетерпимості, які мали місце на цій території в історичному минулому, такі як єврейські погроми, «черта осєдлості», були керовані з імперського центру – спочатку царського, а потім з більшовицького. Набуття Україною державної самостійності створило умови для того, щоб усякі міжнаціональні суперечності назавжди залишилися у минулому.

Якщо проаналізувати результати державного будівництва за останні роки, то не залишається жодного сумніву в тому, що найбільш занедбаною частиною нашого державного механізму є судова влада. Відсутність у країні сильної, шанованої громадянами судової влади йде на шкоду правам громадян та свідчить про невідповідність нашого державного устрою тим демократичним засадам, які 1996 року було закріплено в Конституції України.

Загальний рівень злочинності в Україні набагато перевищує відповідні показники країн Європи. Водночас Рада Європи жорстко поставила умову перед Україною про скасування смертної кари. Початковим кроком до такої міри має стати запровадження довічного позбавлення волі як альтернативи смертній карі. Процес має йти поступово, а повне скасування смертної кари можливе лише після істотного поліпшення соціально-економічної ситуації в країні.

Україна обрала демократичний шлях розвитку. Державний механізм дуже негнучкий до таких змін, тому для більш швидкого і ефективного їх запровадження потрібна допомога з боку населення. Кожен громадянин повинен усвідомлювати свої права і вимагати їх дотримання. Сила держави визначається її діяльністю на користь своїх громадян, коли кожний громадянин сприйматиме державу як власного захисника.

Геннадій УДОВЕНКО.

Парадокси

Суто наше життя, блін!
(Із нового фольклору)

Оголосили перебудову, впровадили посаду президента, на гримасу соціалізму стали натягувати маску людського обличчя — весь світ заговорив про корейське економічне диво.

Цілком усе удецентралізували, ввели багатопрезидентське правління, удерегулювали товарно-грошові відносини — весь світ заговорив про турецьке економічне диво.

Поглибили демократизацію, довели кількість партій до кількості населення, розприватизували всю власність, розвинули реформування — весь світ заговорив про китайське економічне диво.

Виробництво стоїть через відсутність стимулу, грошей нема через поломку друкарського верстата від перенапруги, кредити можливі лише з повною передоплатою —весь світ заговорив про малайзійську фінансову кризу...

Висновок перший. Не те реформували, не там реформували, не в той час реформували.

Висновок другий. Наші реформи в такому вигляді не потрібні нікому: ані нам, ані нашим друзям, ані нашим ворогам.

Висновок третій. Щоб увесь світ заговорив про наше економічне диво, слід розпочати реформування в півночі Південної Африки. Або на сході Північної Америки. Або на півдні Західної Європи. Або, що найліпше, скрізь водночас. Окрім нас, зрозуміло.

Висновок четвертий (що випливає із третього). У нас все ж таки є величезний експортний потенціал: фахівці, методика і технологія реформування, яке переходить у спосіб життя...

Юрій АЗАНОВ.

Лисиця і енергозбут

Ще не було такого дива...
— Чи ти, Лисичко, юродива —
Енергозбут до суду позивать?
— Таж птахофабрики стоять!
Нема курей — нема роботи.
Чи, може, не моя турбота
дітей голодних годувать?
— Лисице! Йди. Он «ніжки Буша»,
он хек з віддалених країв,
— А щоб ти їх довіку їв,
Енергозбуте загребущий!
— Та я ж, гляди, бідую сам...
Бач, розкричалася небога.
До суду? Що ж. Туди й дорога.
А вхопиш облизня — не плач.
Прийшла призвідниця туди,
а суддям світло відключили.
Як хоч, сиди або суди.
У вас закон. У мене — сила.

«Ез. Оп. & К. Байка»

Епітафії

Затискувачу критики

До хлібодавця лащивсь,
Але ти так хотів
Без зайвих слів
Заткнути опонентам пащу.
Спи у наморднику, ледащо!

Партійний босяк

Боронячи партійний інтерес,
Ти не боявсь ломаки.
Гарчав і на своїх, як пес,
А згинув, як собака.

Володимир СЕМЕНО.

Полтава.

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

Оголошення

Висококваліфікований м'ясник шукає роботу у фінансових структурах.

Хоча, ніде правди діти, далі з'ясувалося, що прилітали все-таки брати.

«Анекдот у п'ятірку» від одеських джентльменів

На п'ятому місці — учасник наради «великої сімки» з анекдотом про те, як не зустрілися американець, француз і німець, бо знали: варто лиш їм зібратися разом, як одразу з'явиться хтось із країн СНД і попросить гуманітарну допомогу.

На четвертому місці — токсикоман Федько з анекдотом про те, як його покинула дівчина, коли замість французьких парфумів він приніс їй флакончик дихлофосу... Образилась: «Грошей пошкодував?». Але ж наскільки приємніше нюхати!

На третьому місці — працівник Держ-банку в Києві з анекдотом про те, як Україна запровадила нову валюту —український долар, тож Америці довелося перейменувати свій долар на американську гривню.

На другому місці — представник аграрної партії з анекдотом:

Вирішив Вінні-Пух стати фермером та й каже:

— Шкода, все-таки, П'ятачок, що ти неодружений. А то ми тебе розводили б...

На першому місці — власник винної крамнички з анекдотом:

Зустрічаються в його установі двоє приятелів і після третьої склянки міцного один одного питає:

— Скажи, Петре, а ти коня на скаку зупинив би?

— Ая! Чи я здурів?

— А в палаючу хату зайшов би?

— Нема дурних! Я ще жити хочу!

— От за те я й люблю тебе, Петре, що ти не баба!

Анекдоти слухав і записував Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

З братським привітом!

За повсякденними клопотами, буває, ніколи навіть угору глянути. А там тим часом НЛО зграями у небі ширяють. Утім, вони й раніше, як шуліки, над головами кружляли. Але вперто не йшли на контакт. Подивитися здалеку — будь ласка, а ось погомоніти з прибульцями — зась... І ось нарешті у Міловому відбувся безпосередній контакт. Вдалося не тільки зблизька побачити «братів по розуму», а й почути їхній голос. Адже, згідно з інформацією із надійних джерел, було це так.

Поблизу Міловської нафтобази ні сіло ні впало приземлилося НЛО. Точніше, опізнаний, але незваний об'єкт. Мав він вигляд звичайнісінького вертольота. Поки працівники бази з подивом перезиралися, із летючого об'єкта висипали прибульці.

Душ десять. Середнього зросту і всі — зеленого кольору. Серед них, неважко було здогадатися, було якесь велике цабе у супроводі свити. Оте цабе відразу надулося і почало вередувати. Хоча по-людському його зрозуміти таки можна. Летіло, летіло, а зустрічати нікому. Бо ні тобі хліба-солі, ні оркестру, ні квітів із рук вродливих землянок.

Сердите цабе, не чекаючи жодних пояснень, взялося розшукувати «найстаршого». Причому спілкувалося не за допомогою свисту, кувікання чи жестів. Висловлювало свої почуття і думки отими відомими словами, що вживаються у нас для зв'язку між самими словами.

Не без допомоги «матері» цабе в оточенні свити потрапило й до директорського кабінету. І продовжувало у тому ж дусі, — в обов'язковому порядку треба негайно заповнити баки пальним:

— Час пішов!

Директор бази трохи був розгубився. Брати братами, але де те Мілове, а де ті далекі зірки. Неблизький же світ! Це пального скільки треба...

Та далі з «братами по розуму» сталися якісь разючі зміни. І велике цабе, і його оточення позадкували з кабінету, увіпхалися у літаючий об'єкт і зникли. Тільки загуло за ними...

Ну, не сенсація, скажіть? Не дивно, що автор цих рядків біг назустріч їй, аж перечіпався. Але...

Який там НЛО? Які ще «брати по розуму»?.. — відразу накрило мокрим рядном ще компетентніше і поінформованіше джерело.

Хоча, ніде правди діти, далі з'ясувалося, що прилітали все-таки брати. Але оті величають себе старшими. Росіяни тобто.

Отож на території Міловської нафтобази справді якось приземлився вертоліт. Російський генерал зі своїм оточенням, особливо не добираючи висловів, почали вимагати пального. Заціпило їм аж тоді, коли у кабінеті директора побачили: на стіні портрет Президента України. Збагнули нарешті, що випадково потрапили до сусідньої держави.

На цьому, власне, інцидент було вичерпано. Незвані гості як прилетіли, так і полетіли собі. А директор нафтобази, кажуть, після того повісив на стіні ще один портрет глави держави. Для надійності. Хоча чи посприяє це встановленню контактів із сусідами в разі наступного візиту? Бо раптом гості побачать тут прямий натяк на те, що навідалися у тому стані, коли двоїться?..

Павло КУЩ.

7 мішків гречаної вовни

Дуже цінна пропозиція

Із цінною пропозицією виступили чиновники Кизяківської держадміністрації. Навіть за найменшими підрахунками її реалізація дасть змогу покласти до кишені кожного з них по сотні тисяч баксів.

Безумовний успіх

Удвічі збільшив випуск продукції Кизяківський завод пилососів. Якщо торік з його конвеєра зійшов один пилосос, то нинішнього — цілих два!

Запрошую

Досвідчений педагог навчає іноземних мов за три дні методом нещадного биття. Чудовий результат гарантую!

Знайти і знешкодити

Ще п'ять років тому в Банановому Маразмадорі було засновано звання «Відмінник приватизації». А нещодавно правоохоронні органи оголосили розшук усіх, кого було удостоєно цього високого звання.

З журі не сперечаються

Володарем Гран-прі фестивалю «Зірки тисячоліття» став М. Сидорук, який напідпитку пробрався на сцену, вихопив мікрофон і почав у нього гикати. Поважні члени висококопрофесійного журі до цього часу не вірять, що М. Сидорук глухонімий.

Неподобство

Півгодинне голодування провів бізнесмен А. Хрюшко, який відпочиває на Гаваях, коли довідався, що одну з його фірм у селищі Кирзаках відвідав податковий інспектор.

Грюкайте!

Пані та панове! Відтепер для того, щоб виграти цінний приз: кавомолку, кип'ятильник чи автомобіль, вам не треба нікуди телефонувати. Грюкайте в нашу супер-рейку! Один удар — 25 баксів.

Прикрість

Шкода, що дистанцію у 132 метри не включено до розряду олімпійських. Адже тоді чемпіоном на ній, безумовно, був би наш земляк А. Сидорчук. 132 метри — відстань від його будинку до пивбару «Лаванда» — він пробігає за 11 секунд. До речі, стометрівку на стадіоні А. Сидорчук пробігає лише за 18 секунд.

Сімейна хроніка

Прочитавши в газеті «Сімейне вогнище», що жінок треба носити на руках, А. Сидорчук затягнув до себе в квартиру редактора цієї газети і примусив його цілі дві години носити на руках свою 125-кілограмову дружину.

Новатори

Випуск сталевих жуйок розпочав Кизяківський завод продтоварів. Новинка має у покупців шалений попит. Ще б пак: сталеві жуйки жуються у 2 мільйони разів довше, ніж звичайні.

Оригінально

Оригінальний метод боротьби з високою смертністю серед громадян Бананового Маразмадору винайшли олігархи цієї республіки. Вони у 120 разів підвищили розцінки на похоронні послуги.

Олександр ПЕРЛЮК.

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

Міф, який досі ходить світом

25 травня 1926 року в Парижі Самуїл Шварцбард убив Симона Петлюру серед білого дня в людному Латинському кварталі і здався французькій поліції. Цей емігрант зі Смоленська, який уперше прибув до Франції 1910 року і 1925-го отримав французьке громадянство, стверджував, що, почувши про численні антиєврейські погроми в Україні, «яка тоді перебувала під владою Петлюри», вирішив помститися за своїх братів убивством тієї людини.

Проте ні слідство, ні процес у Суді присяжних департаменту Сена від 18 до 26 жовтня 1927 року не з'ясували до кінця конкретних обставин, за яких готувався злочин, ні мотивів убивства. Зокрема, не було висвітлено найважливіші питання, що могли різко змінити хід справи: загадкова подорож Шварцбарда до Росії у розпал революції; його вступ до Червоної армії, підтверджений деякими свідками; незрозумілі особи, які його відвідували у Парижі (анархісти, комуністи, провокатори); його спільники, серед яких підозрюваний Володін, знаний як підісланий Москвою провокатор, який зник одразу після вислання йому повістки суду; таємниця поштового повідомлення, яке Шварцбард не міг відправити сам; нарешті, легальні чи нелегальні засоби, з допомогою яких Шварцбард, засуджений за крадіжку в Австрії, згодом затриманий без паперів, проте з анархістськими брошурами в Угорщині, і вигнаний з неї, отримав дозвіл на в'їзд і проживання у Франції.

Отже, чимало запитань — без відповідей.

Хто чинив погроми і навіщо?

Єврейські погроми у роки громадянської війни аж ніяк не були новим явищем для Росії. Тут за різних часів широко застосовувалися подібні злочинні засоби. Цар Микола II не тільки прийняв звання почесного члена «Союза русского народа», більш знаного як «чорна сотня»; він ще й виділив понад ... 12 мільйонів рублів для розповсюдження антисемітської літератури в Україні, Білорусі та Литві, тобто за «чертой оседлости» євреїв.

З другого боку, через те, що євреї мусили оселятися на вказаних територіях (за «чертой оседлости»), в Україні їх виявилося більше —третина світового єврейства початку XX століття, —ніж у Росії. І незважаючи на те, що вони, забуваючи свій ідиш, приймали переважно російську мову та що більшість єврейського населення не підтримувала український визвольний рух, їх громили здебільшого не українські сили.

Визнані єврейські автори, такі, як Арнольд Марголін (член Російської колегії адвокатів, який представляв євреїв під час багатьох «погромних» процесів та президент Єврейської територіальної організації), Тьомкін, професор Соломон Гольдельман, свідчать про частоту і надзвичайну жорстокість антиєврейських погромів, що їх чинили загони російських білогвардійців під командуванням Денікіна, які прийняли гасло сумнозвісної «чорної сотні»: «Бей жидов, спасай Россию!»

Після розвалу царської Росії «білі» погроми, різанину та здирства продовжують «червоні», зокрема під проводом радянського командарма Будьонного. Троцький 1920 року в промові перед більшовицькими агітаторами, яких посилали в Україну, давав «рекомендації» такого роду: «Якщо будуть випадки пограбувань у Червоній армії, то їх необхідно звалювати на повстанців і петлюрівців». І ще: «Україна має бути радянською, а Петлюра — вибитий з пам'яті народу назавжди». Промовиста фраза!

Філосемітизм незалежної України

Натомість від самого початку українського державницького будівництва враховується проблема єврейської меншини: формується віце-секретарство єврейських справ, євреї покликані на різні міністерські посади (М. Зільберфарб, М. Рафес, М. Золотарьов, А. Ревуцький, Вульф-Ляцький, П. Красний, С. Гольдельман і т. д.), ідишу надано всіх прав, відкриваються єврейські школи, кафедри єврейської історії й літератури... 1919 року створюється Міністерство єврейських справ, підконтрольне Національній єврейській раді.

Ці нововведення були унікальним явищем в історії європейських країн.

Значна кількість документів засвідчує ставлення української влади до погромів, серед яких: наказ про боротьбу проти анархії (28.11.1917 р.); заклик до козаків та євреїв запобігти погромам (11.1.1919 р.); затвердження смертного вироку грабіжникам (16 січня 1919 р.); наказ про створення спеціальної комісії для розслідування погрому в Проскурові (9.4.1919 р.), здійсненого під проводом Семесенка завдяки агентам-провокаторам. Безпосередніх учасників погрому покарали, зокрема отамана Семесенка розстріляли. Були й погромні вчинки з боку стихійних повстанців: отаманів Григор'єва, Струка, Сокирки, сотника-зрадника Мартиненка й т. п. Була телеграма з вимогою негайно розстрілювати провокаторів, що підбурюють українських козаків до єврейських погромів (17.6.1919 р.); закон про створення комісії для розслідування всіх антиєврейських погромів (травень 1919 р.).

До того ж уряд УНР запрошує діячів закордонної єврейської громадськості розібратися із ситуацією в Україні: Усишкіна, Гольдштайна, Моцкіна, Ахад-Гаама й Іохельмана. Але, як пояснює Марголін, «у запалі природного гніву, скорботи й обурення (...), жодна з єврейських організацій не скористалася такою високо справедливою пропозицією, що дихала об'єктивністю і довірою до тих організацій».

*** У статті використано матеріали з таких книг, як:**

Borys Martchenko Simon Petlura. Bibliotheque ukrainienne S. Petlura. Paris, 1976

Alain Desroches Le probleme ukrainien. Nouvelles editions latines, Paris, 1962

Revue «L'Est europeen». Paris: № 48 (2/1966), № 52 (6/1966), № 141 (5-6/1975)

Симон Петлюра. Статті, листи, документи, т. III. Київ. Вид. ім. Олени Теліги, 1999 р.

Володимир Сергійчук. Симон Петлюра і єврейство. Київ. Бібліотека українця, 1999 р.

До 120-ї річниці...

Видано значну кількість архівних матеріалів, завдяки яким «сьогодні кожний бажаючий може об'єктивно розібратися в подіях, що відбувалися на українській землі в 1917-1920 роках», як слушно зауважує професор історії Володимир Сергійчук.

У серпні 1999 року відбулася в Києві чергова Міжнародна наукова конференція «Симон Петлюра та доба Директорії УНР». Єврейсько-український історик Анатолій Подольський, який вивчає єврейську культуру в Україні, завважив, що «українські євреї повинні подати об'єктивний образ України. Слід вишукувати точки дотику», бо «після процесу Шварцбарда єврейська преса розгорнула антиукраїнську агітацію». А це породило «дві міфологеми: що українці є антисемітами, а всі євреї — більшовиками. Сьогодні, коли наші обидва народи мають свої держави, необхідно розвивати науку і вивчати взаємовплив культур з позиції терпимості».

Суд допоміг... сфальсифікувати історію

Цією однією з найгучніших у міжвоєнний період судовою справою цікавилися, зокрема, міжнародні єврейські кола. Журналісти злетілися з усього світу: з Європи, з-поза Атлантики, навіть з Маньчжурії...

Поміж викликаними, так званими свідками «моральності», такі відомі імена, як графиня де Ноай, Максим Горький, Альберт Ейнштейн, Жозеф Кесель, Віктор Маргеріт, професор-фізик Лянжелен, франкомовні єврейські поети Едмон Флег та Андре Спір. Але вони не були в Україні у 1917-1920 роках і не могли внести до досьє жодного нового елементу.

Таємні махінації СРСР мали потрійну мету: заплямувати ім'я Симона Петлюри, перекласти антиєврейські погроми на український національно-визвольний рух і довести, що Шварцбард не був радянським агентом, незважаючи на компрометуючі факти, котрі треба було обов'язково зам'яти. Наприклад, такий. Колишній заступник головного комісара Центрального єврейського комісаріату Елі Добковський надіслав заяву французькому Генеральному прокуророві, зачитану на суді 20 жовтня 1927 року. В ній він давав докази співучасті «радянського агента Володіна» у вбивстві, оскільки сам Володін йому в цьому зізнався. Реакція французького адвоката Анрі Тореса: відмовити Добковському у свідченні і піддати його психіатричному обстеженню...

Щоб по-своєму спрямувати цей гучний процес, тобто подати політичне вбивство як «безглуздий злочин», не гребували жодними засобами.

Зокрема, всіляко впливали на відбір свідків — радянський уряд наполягав проти слухання колишнього міністра царського уряду Мілюкова, членів Української асоціації Червоного хреста Златковського та Линниченка; натомість він був за виклик Лисенка та Винниченка.

Доволі сумнівні, надані під примусом, свідчення тих самих колишніх вояків армії УНР, що залишилися в Радянській Україні. Збиралися «свідчення» і від євреїв, що виїхали до Палестини чи Аргентини.

Архіви свідчать, що вбивство у Парижі Симона Петлюри та ідеологічно спрямований судовий процес над убивцею були справою рук більшовиків

Вирок

Найбільша в паризькій Палаті справедливості судова зала була замала, щоб умістити натовп, який зібрався на вході. Навіть до початку засідання збуджена не без допомоги преси атмосфера вже не відповідала духові справедливості. З другого боку, адвокатом Шварцбарда був «могутній захисник французьких та імпортних комуністів», як це підкреслила «Le Figaro». Зосередивши свою промову на погромах, у яких, за його словами, слід було звинуватити керівника незалежної України, Анрі Торес обернув процес над убивцею на процес над полеглою жертвою, що вже не могла захиститися.

Жоден свідок не зумів, хоча б частково, підтвердити причетність Петлюри до погромів. Однак суд виніс приголомшливий вирок: убивцю виправдати...

Звідусюди полетіли телеграми, листи обурення та співчуття до зганьбленої особи Отамана. Йому висловлювали шану значні особистості, серед яких були і євреї.

Відомий сіоністський публіцист Володимир Жаботинський так зреагував на смерть Симона Петлюри: останній, як і «решта видатних членів цього українського уряду, не були тими, як їх називають, "погромниками" (...). Я добре знаю цей тип українського інтелігента-націоналіста з соціалістичними поглядами. Я разом з ними (...) провадив боротьбу проти антисемітів та русифікаторів. Ані мене, ані решту думаючих сіоністів південної Росії не переконають, що людей цього типу можна вважати за антисемітів (...). Причина полягає не в суб'єктивнім «антисемітизмі обставин».

Йозеф Ліхтен, національний директор міжнародних культурних зв'язків Антинаклепницької ліги: «Чим ще він (С. Петлюра. — **З. В.**) міг запобігти погромам, які спалахнули на охопленій анархією території, коли сам він не мав повного контролю над своїм військом? Слід визнати великою історичною несправедливістю сам факт звинувачення Петлюри у злочинах різних отаманів...»

«Говорити про Петлюру, що він антисеміт! Який зловісний жарт!» — писав у листі колишній генеральний комісар (міністр) французького уряду в Україні генерал Табуї.

«Симон Петлюра зробив усе можливе, щоб перешкодити погромам, — стверджував заступник Табуї генерал Фреденберг, — що цілком природно, враховуючи високий особистий альтруїзм Симона Петлюри».

Можна було б довго продовжувати перелік подібних свідчень...

Окрема згадка про роль щита

І знову Україна стала для своїх європейських сусідів щитом проти нашестя зі сходу. Отаман Петлюра усвідомлював, що «більшовизм не зміг проникнути в Західну Європу завдяки опору України». Олександр Шульгін, колишній міністр національностей та закордонних справ України, підтвердив цю точку зору на судовому процесі: «Червоні війська хотіли заволодіти нашою молодою Республікою, щоб звідси готувати похід на Захід. І тільки героїзм наших вояків завадив їм з'єднатися з силами Бели Куна в Угорщині». Французький письменник А. Дерош стверджує: «Без сумніву, 1920 року вояки Петлюри, ставши спільно з вояками Пілсудського проти Червоної армії, оберегли безпеку виснаженої після першої світової війни Центральної та Західної Європи, якій уже загрожував більшовизм. Цей подвиг заслуговує на окрему згадку».

Щоб не повторилися страхіття, які відбулися на початку сторіччя у війні проти української незалежності внаслідок непорозуміння між Заходом і Україною, необхідно, щоб обидві сторони зробили висновки з історії.

Зірка ВІТОШИНСЬКА,
головний редактор франкомовного часопису «Le Kaleidoscope ukrainien».

У нас є УСЕ!

(Початок на 1-й сторінці)

Отже, вперше в Україні з'явився універсальний енциклопедичний словник нового покоління: близько 25000 статей, 3200 ілюстрацій. Зрештою, це просто дуже красива книжка, поліграфічний шедевр (художній редактор Михайло Москаль), і видрукувано її не десь там, а на львівській книжковій фабриці «Атлас».

Керівник проекту — Олександра Коваль.

Пані Олександра — львів'янка, за фахом інженер, працювала 10 років у науково-дослідній лабораторії з проблем очищення повітря. Коли дозволили займатися бізнесом, випускала разом з друзями повітряні кулі та дирижаблі для метеослужби й реклами. Займалася видавничою справою при львівській «Просвіті», потім створила й очолила «Форум видавців» — найбільший книжковий ярмарок в Україні (вже відбулося шість «Форумів», останній зібрав 358 учасників). Прикметно, що «Форум» задумано й створено 1994 року, коли гіперінфляція перетворила прибутки видавців на ніщо.

Пані Олександра каже: «Форум видавців» народився з безвиході, коли повноцінним книжковим бізнесом займатися стало неможливо. Видавництв у нас багато, але на ринку їх не видно, і стало очевидно, що треба збирати всіх разом і визначати, якою є ситуація, що з нею можна зробити.

Пані Олександра дуже цікаво говорить слово «треба». Воно у неї зовсім не забарвлене, і в кінці цього слова стоїть тверда крапка, хоч традиційно в таких випадках ставлять тире й продовжують патетично: «Треба —Україні!» В Олександри Коваль — нічого подібного! Вона, можливо, в цьому сенсі — людина нашого недалекого й дуже жаданого майбутнього, коли потрібні справи робитимуться буденно, а нормальні слова вимовлятимуться нормально, а не так, як буває: «Ось я несу на олтар вітчизни свою саморобку!»

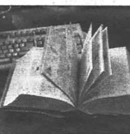
Книжка, про яку йдеться, — з того самого майбутнього. Правда, вона так гарно зроблена, що здається: за нею обов'язково мусить стояти не просто слово «треба», а якийсь особливий, а то й героїчний сюжет! Та пані Олександра відповідає у своєму стилі:

— Боюся розчарувати вас, але нічого за тим не стояло, все прозаїчно. Просто я дуже люблю видавничу діяльність, часто буваю на ярмарках видавців (взірець для мене — Варшавський ярмарок!). Отже, бачу, що і як люди видають, і прикро, що на ярмаркових стендах різних країн є енциклопедії, а в нас нема.

Президент «Форуму видавців» Олександра Коваль.

А я відчувала велику потребу в енциклопедичній літературі — по-перше, як видавець, якому необхідно мати під рукою такі книжки, а по-друге... Мені просто хотілося, щоб вони були!

Втім, я розуміла, що енциклопедія — зовсім окремий видавничий світ, адже тут потрібна спеціальна підготовка, база даних, навчені редактори. І я за це не бралась, аж поки не зустріла шведського енциклопедиста Свена Лідмана, який теж був здивований, що в Україні нема нових енциклопедій. І він спитав: чому не спробувати?

А він мав ідею (проект EUROPEDIA), вже успішно втілену в кількох країнах: тобто, є універсальна основа, треба лиш додати 25 відсотків національного матеріалу, і енциклопедія готова.

Хороша пропозиція, але й кошти значні! Я не думала, що вдасться тут зацікавити видавців і зібрати потрібну суму, бо нині мало хто схильний до таких проектів.

— Кому ж дякувати? З'явились якісь благодійники?

— Ні, їх не було, це суто комерційний проект.

— Тобто, дякувати треба лише вам?

— Ні, мені дякувати нема за що, я просто робила свою роботу. Видаю книжки не лише для морального задоволення, а й для заробітку.

Отже, з Лідманом ми розмовляли 1994 року, але то була просто розмова. А потім я познайомилася з представниками міжнародної компанії, які хотіли інвестувати видавничий бізнес в Україні. Я їм запропонувала видати енциклопедію. Не можу сказати, що вони сприйняли це з великим ентузіазмом. Бо хоч енциклопедії видавати вигідно, але перші видання практично завжди збиткові. Вони дорогі, а які реальні достатки наших людей? Отож, інвесторів удалося намовити не одразу.

Як удалося зібрати колектив? Я зверталася до багатьох шанованих людей, вони тримали зразок-оригінал книжки 1-2 місяці, а потім повертали й казали: знаєш, цікаво, та в нашій країні нічого не вийде. Але надзвичайно світла людина Мирослав Попович повірив у цю безумну ідею, сам зібрав редакційну раду (Іван Дзюба, Неллі Корнієнко, Наталя Мазепа, Наталя Яковенко), рада подала пропозиції до української частини, а далі працював колектив переважно львівських учених, молодих, але досить відомих людей.

Варта подяки й захоплення львівська книжкова фабрика «Атлас» — книга вийшла справді на європейському рівні. Варте доброго слова київське видавництво комп'ютерної літератури «Ірина», на чий базі виконано проект.

— Скільки часу зайняла вся робота?

— Від укладення угоди на переклад і до друку минуло 8 місяців. Цей темп, трохи зашвидкий, нав'язано інвесторами. Але найгірше, що енциклопедія була вже підготовлена — і тут стався обвал рубля в Росії, і книга лежала ще 8 місяців, поки я переконувала інвесторів, що друкувати її варто.

— Кажуть, Президент тримав УСЕ в руках?

— Так мені сказали в його адміністрації. Я туди повезла обов'язковий безкоштовний примірник для бібліотеки і запитала, чи можна влаштувати, щоб наш Президент побачив цю книжку. А там кажуть: він її вже бачив! Як? Адже її ще нема у вашій бібліотеці! Зате, кажуть, у кіоску є, і глава адміністрації купив аж три примірники. Для мене це, звичайно, приємно — і що ця енциклопедія вже є, і що люди телефонують, просто аби порадіти разом з нами.

Втішає, що я зробила це не за кошти української держави, яка, мені здається, гроші зі свого нещасного бюджету повинна тратити на щось інше, а не на допомогу видавцям.

В Асоціації видавців досі дискутують: як держава повинна допомагати і чи повинна це робити. Я вважаю, що держава не повинна допомагати видавничому бізнесові, як і взагалі бізнесові. Коли люди щось роблять з метою отримання прибутку, то вони не повинні сподіватися на поміч держави. Якщо можуть це робити, то й повинні робити, а не почати роботу, а потім просити допомоги! В цьому є щось неправильне. Тим часом без втручання держави обійтися неможливо, але це втручання не повинно бути матеріальним.

— Тобто?

— Це, можливо, окрема тема. Що у нашій справі найгірше? Незважаючи на нібито законодавчо забезпечену рівність усіх форм власності, насправді так не є. У видавничій сфері це особливо видно. Бо приватні видавництва практично позбавлені державних замовлень. А саме по собі держзамовлення є тим бар'єром, що не дає нам розвиватися нормально. Бо держзамовлення існує передусім на підручники. Наслідки відомі: ці підручники не витримують жодної критики. Скажіть, будь ласка, чому за це платить держава? Адже видання підручників — суперприбуткова сфера, це те, що точно буде продано! А можна ж простіше: ради Бога, нехай держава планує певну суму грошей на видання підручників — але не віддає тих грошей у видавництво (до речі, як вибирається це видавництво, невідомо). Дайте ці гроші шкільним бібліотекам і хай самі вирішать, які підручники і в якого видавництва їм закупити.

Напевно, є багато можливостей щось у цій сфері покращити, але головне, мені здається, — від держави залежить сприятливий моральний клімат, клімат престижу й авторитету української книги. Поки що цього нема. Приміром, з'являється нова книжка, я хочу повідомити про неї в пресі, а мені кажуть: це реклама!

Але ж кожна нова книжка потребує бути описаною! Колись у нас були спеціальні газети, тепер нема. А за кордоном є спеціальні бібліографічні додатки до щоденних газет, і це не вважається рекламою, це частина культурного процесу! От мені цікаво: коли президент чи глава парламенту зустрічаються з механізаторами і ваша газета пише про це — вам за це платять як за рекламу? Ні? А коли книжка зустрічається з тими самими механізаторами, то чому хтось мусить платити за інформацію про це?

— Як розходиться УСЕ, адже книга недешева?

— Фактично вона коштує півзарплати вчителя. Та якщо її закуповує школа, то виходить усього по вісім копійок з одного учня. Книга розходиться згідно з планом, але, на жаль, більше в приватні руки. Та деякі бібліотекарі стараються переконати місцеву адміністрацію, що це треба. Одна сільська школа на Полтавщині закупила десять примірників! А в київських школах кажуть анекдотичну фразу: «Спасибо, у нас уже есть одна энциклопедия!»

— У вас є однодумці, які вважають, що не варто просити допомоги в держави?

— Є, і з кожним роком усе більше. Є такі, що ні разу не користувалися підтримкою держави відтоді, як розпочали свій бізнес, і вважають, що так і має бути.

— А не ризиковано за таким принципом жити?

— Жити взагалі дуже ризиковано. То що нам заважає жити майстерно, розумно й передбачливо?

Ми видаємо книжки для того, щоб задовольнити чиїсь потреби. Якщо ти вгадуєш ці потреби, то й маєш успіх. А щоб угадувати, треба мати або суперінтуїцію, або дуже старанно працювати, чого ми ще не вміємо.

— Ви не вважаєте видання цієї книги подвигом. Гаразд, але вона вам принаймні подобається?

— Я взагалі стараюся робити тільки те, що мені подобається.

— Отож, УСЕ — це ще не все?

— Звичайно, це лише початок!

Віталій ЖЕЖЕРА.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

У номер

➤ Донецьк

У місто — через нові ворота

Після реконструкції знову відчинив двері залізничний вокзал станції Донецьк. Усі приміщення — а їх загальна площа досягає 4,5 тисячі квадратних метрів — набули сучасного вигляду, співробітники одяглися в уніформу, перони — у тротуарну плитку, а щоб підтримувати територію в чистоті, придбано спеціальні прибиральні агрегати. До послуг 17 тисяч пасажирів, яких щодоби пропускає вокзал, — зали чекання, в тому числі підвищеної комфортності, сервіс найвищого рівня, можливість замовити квитки на поїзд з будь-якої іншої станції відправлення тощо.

І хоча ремонт обійшовся залізничникам у кругленьку суму, начальник Донецької залізниці Олег Крючков запевнив, що «живі гроші» майже не фігурували. Використовували дебіторську заборгованість: надану споживачами продукцію вимінювали на необхідні будматеріали і послуги. До речі, майже всі використані матеріали — вітчизняного виробництва, будівельників теж запросили місцевих. При цьому збережено цікаву архітектуру і основні елементи оздоблення будівлі, спорудженої п'ятдесят років тому.

За словами начальника залізниці, не вдалося поки що втілити дві ідеї: криті платформи та платний вхід на перон. У першому випадку, як з'ясувалося, відповідні конструкції можна придбати лише за кордоном, а це валюта. У другому — втрутився Антимонопольний комітет.

➤ Одеса

Владу — дублерам

Цілий тиждень перебували біля «управлінського керма» в Малиновському районі Одеси студенти та молоді керівники місцевих підприємств, замінивши штатних працівників райадміністрації — аж до її керівника. Вони розв'язували всі без винятку проблеми життєзабезпечення району, й тільки в найскладніших і невідкладних випадках на поміч приходили штатні управлінці. В мерії міста вважають, що таке дублерство допоможе виявити молодих фахівців, схильних до управлінської роботи.

➤ Кіровоград

Дивакуваті злодії

Важко зрозуміти злодіїв, які спокусилися на майно Світловодського краєзнавчого музею, що на Кіровоградщині. Виламавши вночі металеві грати на вікні, грабіжники залізли до приміщення і, обминувши більш цінні експонати, викрали кілька уламків керамічного посуду і... бивень мамонта.

Втім, можливо, зловмисники не такі й диваки, як це здається на перший погляд. Кажуть, останнім часом серед так званих «нових українців» з'явилась мода на зуби, виготовлені із слонової кістки. Не виключено, що грабіжники діяли на замовлення. Правда, не врахували однієї дрібнички: за сотні тисяч років бивні мамонта втратили міцність, тож для зубного протезування аж ніяк непридатні.

➤ Луцьк

Показали, де риба зимує...

Свіжими сріблястими карасиками, окунями, коропами, зубатими щуками і навіть делікатесною «царською рибою» — фореллю — всю зиму зможуть без проблем смакувати волиняни. За помірну ціну рибу постійно продають працівники ВАТ «Волиньрибгосп», яке об'єднує рибні господарства «Рокині», «Несвіч», а також Цуманське, Маневицьке і Шацьке. Цьогорічний улов рибалок становить понад сто п'ятдесят тонн «живого срібла». Перші десятки тонн уже продано на місцевих ринках. Решта зберігається на Рокинівській риббазі, де вона й зимуватиме в спеціальних ємкостях. Цих запасів, за словами керівників «Волиньрибгоспу», вистачить для торгівлі на ринках аж до травня наступного року.

Диктатура моди

Приборкання норовливої

У Львові відбувся міжнародний студентський конкурс моделювання одягу за участю студентів Львівської академії мистецтв та Академії мистецтв імені Владислава Стжемінського у Лодзі.

Молоді модельєри демонстрували розкуту і водночас «приборкану» фантазію, адже стиль прет-а-порте передбачає промислове тиражування, так звану масовку. Польська сторона забезпечила студентів зі Львова і Лодзі текстилем. У складі журі були відомі модельєри, митці. Кафедра моделювання костюма, якою завідує професор Олександр Коровицький, подарувала місту цю імпрезу до свого 40-річного ювілею. До 1997 року кафедра була першою і єдиною в Україні вищою школою моделювання костюма. Колектив проводить наукові дослідження у царині українського народного та історичного костюма, сучасної моди, розробляє концептуальні проекти одягу вжиткового та іншого призначення. Викладачі, випускники і студенти кафедри — щорічні учасники всіх вітчизняних і багатьох зарубіжних конкурсів моди. А рівень творчих утілень «продиктований» самим Львовом. «Маленькому Парижу» не гоже відставати від великого.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

Солом'яний капелюшок від львівських кутюр'є.

Фото Володимира ПЕСЛЯКА (ДІНАУ).

ZOO-хащі

Пернатий довгожитель

Можливо, до книги рекордів Гіннесса село Мусорівка Заставнівського району Чернівецької області і не потрапить — та все-таки прославилося воно на всю округу зовсім не своєю «неприбраною» назвою. Мусорівка стала відомою завдяки одному місцевому довгожителю, повідомляє ДІНАУ.

23 роки тому Степанія Малиш купила на базарі звичайного білогрудого гусака. Та згодом птах виявив неабиякі хазяйські здібності й раз по раз вражав неймовірною відповідальністю. З ранньої весни до пізньої осені він супроводжує вже не одне покоління виводків на ставок за селом, а після купання вертає всіх додому. Ніби й нічого дивного, та дорогою Батько пташиної родини щоразу мусить вступати в жорсткої сутички з бродячими котами й собаками, ласими до пернатих малюків. І щоразу мужній глава сім'ї виходить переможцем, хоча нерідко й страждає від гострих зубів чотириногих розбійників: повертається у двір з поципаним пір'ям та закривавленим дзьобом. Хазяйка надзвичайно цінує турботливого гусака, адже за стільки років жодне пташеня не пропало, а сміливий гусак став справжнім героєм. Вже не одне покоління його родичів пішло на пір'я для подушок — та пильноокому улюбленцю таке не загрожує. Щоправда, якось хазяїн пташника таки піддався на провокацію. Заграла кров, коли побачив у небі відлітаючу у теплі краї зграю диких гусей. Та вище телефонних стовпів піднятися не зміг — чи то домашні харчі далися взнаки, чи, може, батьківський обов'язок пересилив зов предків.

Сенсація

Сюрприз від царства скіфів

Кримські археологи, досліджуючи район головних воріт скіфської столиці Неаполя, натрапили на сенсацію.

Вони знайшли давній напис на скалках мармурової плити. У ньому йдеться про попередника знаменитого правителя Скілура — царя Аргоса. Це повідомлення, як засвідчили археологи, визначило нові напрями дослідження древнього царства скіфів.

Віктор ХОМЕНКО.

Сімферополь.

Халепа

Ані Лорак обікрав Кум

Чернівецькі оперативники затримали злодія, який кілька місяців тому «почистив» гардероб співачки Ані Лорак. Тоді заслужена артистка України відвідала рідну Буковину й давала концерти. Та враження від гастролей зіпсував хтось із липких на руку земляків. Ним, як з'ясувалося, виявився молодий чернівчанин, нероба, затятий наркоман, аферист під кримінальною кличкою Кум. У нього виявлено поцуплені у співачки речі. Про це, власне, чернівецькі правоохоронці й повідомили свою землячку.

Василь БАБУХ.

Чернівці.

Фото Володимира СТРУМКОВСЬКОГО (ДІНАУ).

Погода

В Україні погоду визначатиме тепле вологе повітря з Атлантики. В західних областях невеликі опади, на решті території — без опадів, місцями туман, ожеледиця. Вітер південно-західний, 5—12 м/с, у західних областях пориви 15—20 м/с. Температура вночі від 2 градусів морозу до 3 тепла, вдень 2—7 градусів тепла, в Криму — до 13 тепла.

На Київщині вдень мокрий сніг з дощем, місцями налипання мокрого снігу, ожелedь, на дорогах ожеледиця. Вітер південно-західний, 5—12 м/с. Температура вночі від 2 градусів морозу до 3 тепла, вдень 2—7 тепла, 12 грудня температура дещо знизиться.

Про те, що було і буде

Грацїйні бабусі

Схоже, найчарівніші жінки, яким за п'ятдесят, мешкають у Чернігові. Про це свідчить конкурс «Пані Чарівність», який пройшов у цьому місті. Більшість конкурсанток — бабусі, так би мовити, зі стажем. Проте їх анітрохи не знітили такі «молодіжні» номінації, як «Грація», «Шарм» тощо. А переможницям конкурсу «Господарочка», зрозуміло, рівних годі й шукати.

Паралелі двох фотохронік

Учора Гете-інститут представив у Галереї Києво-Могилянської академії фототвори трьох поколінь сімейства Клар, а також десяток знімків Віктора Марущенка. Дві дати, які спричинили відкриття в українській столиці подвійної фотовиставки, — 50 років Федеративної Республіки Німеччина та 10 років падіння Берлінського муру. З одного боку, два авторські напрями цілком самостійні. З другого — переплетені між собою, як різні лінії тієї самої історії. А ще — це контекст, в якому німецькі гості відзначатимуть свої свята. Адже всі урочистості ще попереду.

Шедеври приватних колекцій

Картина В. Котарбинського «Поцілунок хвилі» (90-ті роки минулого століття).

Фото Володимира ФАЛІНА (ДІНАУ).

Національний художній музей запрошує на виставку картин Вільгельма Котарбинського, повідомляє ДІНАУ. У світі цей художник вельми знаний як представник трьох слов'янських культур — польської, української та російської. В Україні він відомий ще й як один із авторів розписів Володимирського собору. Композиції «Четвертий...», «П'ятий...» та «Шостий день творіння», «Преображення Господнє» тощо прославили ім'я Котарбинського, принесли йому високу нагороду — орден Святого Станіслава. Крім монументальних робіт, художник виконував замовлення київських меценатів Терещенка й Ханенка. Один із шедеврів, картину «Смерть Мессаліни», він написав на початку 1890-х років. Величезне полотно (300х500 см) та інші роботи Вільгельма Котарбинського, що демонструються в музеї, — з приватної колекції.

Афіша вихідних днів

➤ Київ

Національна опера України: субота — П. Чайковський «Євгеній Онєгін», ліричні сцени на 3 дії (о 19 год.); неділя — балет Б. Павловського «Білосніжка та семеро гномів» (о 12 год.), опера С. Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм» (о 19 год.).

Національний академічний драматичний театр імені І. Франка: неділя — М. Кропивницький «За щучим велінням», казка (о 12 год.), Ю. Рибчинський «Біла ворона» рок-опера (о 19 год.).

➤ Одеса

Академічний театр опери і балету: субота — вечір сучасної хореографії (о 18 год.); неділя — балети «Шопеніана» за Ф. Шопеном та «Пахіта» Л. Мінкуса (о 12 год.), опера Дж. Верді «Травіата» (о 18 год.).

Театр музичної комедії імені М. Водяного: субота — мюзикл «Кабаре» Д. Кендера (о 18 год.); неділя — мюзикл «Хело, Доллі!» Дж. Хермана (о 16 год.).

Голос України

Засновник і видавець — Верховна Рада України

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса ВР України: 252019, Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

☎ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-86-50, 441-89-34; 441-89-44; телефакс — 449-85-62.

E-mail: sekret@golos.relc.com

Редактор номера Віталій ЖЕЖЕРА.
Перший заступник головного редактора Анатолій ГОРЛОВ.
Редколегія: Олександр БІЛИК, Леонід БРОВЧЕНКО, Віталій ЖЕЖЕРА, Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, Віталій СУДДЯ.
Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. П'ятничний випуск індекс 35376. Загальний тираж 236694.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50
Зам. 0311230.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0